

อ่าน-เขียน เปลี่ยนชีวิต

สลา คุณวุฒิ และเพื่อน กับ ค่ายเยาวชน
“จุดประกายความใฝ่ฝัน เพาะเมล็ดพันธุ์วรรณกรรม”

กรมส่งเสริมสุขภาพ

ที่ปรึกษา

นพ.อำพล จินดาวัฒนะ
นพ.อุกฤษฏ์ มิลินทางกูร

อำนวยการประสานงาน

นริชา อัครวีระกุล
ณนุช มธุระพันธ์
จรินทร์ คงศรีจันทร์
นวินดา จัดหงษา

บรรณาธิการ

ยุทธนา วรณเบติกุล

ผู้เขียน

สร้อยแก้ว คำมาลา

ศิลปกรรม และรูปเล่ม

สำนักพิมพ์ Organic Books

พิสูจน์อักษร

สมประสงค์ บุญผ่อง
ชนิษฐรัตน์ มีสพันธ์

ภาพปก

อเนชา สุขเกษม

จัดพิมพ์ และเผยแพร่โดย

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)
ชั้น 2 อาคาร 88/37 ติวานนท์ 14 ตำบลลาดชะ้ว อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 0-2590-2304 โทรสาร 0-2590-2311
เว็บไซต์ www.nationalhealth.or.th

คำนิยม

ถ้าถามว่าหากจะเปลี่ยนแปลงโลกไปสู่โลกแห่งการอยู่ร่วมกันด้วยสันติระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติแล้ว อะไรสำคัญที่สุด คำตอบอาจจะมีหลากหลาย แต่คงจะไม่ลงตัวถ้าไม่ใช่การมี “หัวใจของความเป็นมนุษย์”

ไม่มีสัตว์ชนิดใดที่สามารถทำลายโลกได้ เพราะสัตว์อยู่ตามธรรมชาติ ธรรมชาติไม่ทำลายธรรมชาติ แต่มนุษย์เป็นสัตว์ที่ผิดธรรมชาติได้ จึงทำลายโลกได้ มนุษย์มีความโลภมากผิดธรรมชาติ และสามารถคิดเทคโนโลยีที่ขยายความโลภให้มากอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เทคโนโลยีที่ว่่านั้นคือเงิน ในขณะที่อาหารเป็นของจริง แต่เงินไม่ใช่ของจริง ลองนึกภาพดูว่าจำนวนเงินนั้นเราสามารถเติมตัวเลขเพิ่มเข้าไปเท่าไรก็ได้ เช่น ๑๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐... เติบโตจนสุดขอบฟ้าเลยก็ได้ แสดงว่ามันไม่ใช่ของจริง แต่เป็นมายาคติที่มายาขยายความโลภออกไปอย่างไม่สิ้นสุด

เมื่อมนุษย์มาถือการพัฒนาที่เอาเงินเป็นตัวตั้ง ก็เท่ากับเอาความโลภอันไม่มีที่สิ้นสุดเป็นตัวตั้ง การพัฒนาแบบนี้จึงไปทำลายทรัพยากรนานาชนิดเพื่อเปลี่ยนให้เป็นตัวเลขให้มากขึ้นๆ โลกจึงถูกทำลายมากขึ้น ระบบธรรมชาติและระบบการอยู่ร่วมกันจนวิกฤติและเครียดไปหมด จนไม่มีทางออกด้วยการ “พัฒนา”

แต่มนุษย์ก็มีธรรมชาติที่พิเศษสุดอย่างหนึ่ง ตามคำว่า “มนุษย์” นั่นเอง มนุษย์แปลว่าจิตใจสูง มนุษย์ต่างจากสัตว์ตรงที่มีจิตใจสูง

จิตใจสูง หมายถึง จิตใจที่เห็นแก่คนอื่นและสิ่งอื่นอย่างไม่น่าเชื่อ เพราะอย่างนี้ มนุษย์จึงมีความดีที่สามารถทำเรื่องดีได้อย่างสูงสุด เนื่องจากความดีสุด ๆ นี้เป็นศักยภาพในความเป็นมนุษย์เท่านั้น เราจึงเรียกกันว่า "หัวใจของความเป็นมนุษย์" ทุกคนเคยสัมผัสหัวใจของความเป็นมนุษย์มาด้วยกันทุกคนและรู้ว่ามันให้ความรู้สึกที่อบอุ่นและเป็นสุขอย่างล้ำลึกเพียงใด

ในกระแสรองของอารยธรรมวัตถุนิยม บริโภคนิยม เงินนิยม ก็ยังมีเรื่องดีดี หรือเรื่องที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์อยู่ในทุกพื้นที่ เพราะมันเป็นธรรมชาติอีกด้านหนึ่งของมนุษย์ ถ้าเราบันทึกเรื่องราวดีดีมาเผยแพร่กัน มนุษย์ก็จะมีความสุขและมีกำลังใจมากขึ้น ความสุขและความดีเป็นเรื่องที่ระบาดได้ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) พยายามเคลื่อนไหว "สังคมไทยหัวใจมนุษย์" และพยายามส่งเสริมให้มี "ธนาคารของเรื่องราวดีดี" หวังว่าเรื่องราวดีดีเล่มนี้ จะเข้าไปสัมผัสส่วนลึกในจิตใจของผู้คนอย่างกว้างขวาง ด้วยสัมผัสส่วนลึกในจิตใจเท่านั้น ที่จะช่วยให้โลกงดงามน่าอยู่

ศ.นพ.ประเวศ วะสี

คำนิยม

แม้เราจะเพียรพยายามสร้างและรณรงค์ ส่งเสริม "สังคมแห่งสุขภาวะ" ในรูปแบบต่างๆ มากมายเพียงใด แต่สังคมแห่งสุขภาวะที่แท้จริงย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้ หากมนุษย์ซึ่งเป็นผู้ขับเคลื่อนสังคมปราศจากเสียซึ่ง "หัวใจของความเป็นมนุษย์" หรืออาจสรุปคร่าวๆ ได้ว่า "คนที่มีความดีอยู่ในหัวใจ" ย่อมมีจิตสำนึกห่วงใยทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น สรรพชีวิตทั้งมวล และสิ่งแวดล้อม และเมื่อบุคคลผู้นั้นลงมือกระทำใดๆ เขาก็จะกระทำอยู่บนพื้นฐานของการไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ทุกคนและทุกสิ่งเหล่านั้น

เมื่อราวต้นปีที่ผ่านมา คณะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด และมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ได้เผยแพร่ผลการวิจัยในวารสารการแพทย์บริติช เมดิคัล มีเนื้อหาสำคัญสรุปได้ว่า จากการศึกษาพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่างกว่า 4,700 คน เป็นเวลา 20 ปี พบว่า "ความสุข" สามารถติดต่อบรรยากาศจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งได้ ด้วยการได้รับทราบเรื่องราวและพบเห็นบุคคลที่มีความสุข และเมื่อบุคคลหนึ่งได้เข้าไปอยู่ในเครือข่ายแห่งความสุขแล้ว เขาก็จะทำให้เพื่อนฝูงญาติพี่น้อง และคนใกล้ชิดมีโอกาสที่จะมีความสุขเพิ่มขึ้นไปด้วย เพราะภาวะทางอารมณ์ของคนเราไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวเราเพียงคนเดียว แต่ยังเกี่ยวพันกับการกระทำและประสบการณ์ของผู้อื่นด้วย ไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่เราเกี่ยวข้องด้วยโดยตรงหรือไม่ได้รู้จักเป็นการส่วนตัวก็ตาม ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่า ความสุขเป็นโรคติดต่ออย่างหนึ่ง

ด้วยนัยเดียวกันนี้ “หัวใจของความเป็นมนุษย์” ก็น่าจะเป็นโรคติดต่อได้เช่นกัน และเรื่องราวที่ดีที่สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ได้รวบรวมไว้ในหนังสือเล่มนี้ รวมถึงอีกหลายเรื่องราวที่รวบรวมไว้ในธนาคารเรื่องราวดีดีแห่งชาติ ก็น่าจะช่วยทำให้ “หัวใจของความเป็นมนุษย์” ติดต่อแพร่ขยายไปยังคนไทยทุกคนได้อย่างกว้างขวาง และเมื่อนั้นก็คงจะกล่าวได้เต็มปากเต็มคำว่า “สังคมไทยคือสังคมแห่งสุขภาวะ”

นพ.มงคล ณ สงขลา
ประธานคณะกรรมการบริหารยุทธศาสตร์
การสร้างสังคมสุขภาวะที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์

คำนำ

การเปลี่ยนแปลง - วลียอคฮิตแห่งปี 2551
แท้จริงแล้วการเปลี่ยนแปลงคือสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาแห่งการดำรงอยู่ของมนุษยชาติ ภายใต้นามที่อาจเรียกได้ว่า “การพัฒนา”
นับแต่ที่มีการพัฒนาเกิดขึ้น วิถีชีวิตของมนุษย์ยิ่งออกห่างจาก “ธรรมชาติ” อันเป็นต้นกำเนิดของชีวิตและวัฒนธรรมมากขึ้นทุกที จนทำให้ “ธรรมชาติแห่งหัวใจของความเป็นมนุษย์” เริ่มเปลี่ยนแปลงไป

.....
ธรรมชาติแห่งความเคารพและเกรงกลัวในปรากฏการณ์ธรรมชาติ
เปลี่ยนไปเป็นความมั่นใจและความหวังการที่จะเข้าควบคุมธรรมชาติ
ธรรมชาติแห่งความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือแบ่งปันระหว่าง
เพื่อนมนุษย์ เปลี่ยนไปเป็นการค้ากำไรและเอาตัวเอาเปรียบ
ธรรมชาติแห่งการดำรงอยู่ด้วยความเรียบง่าย เพราะปลูก เลี้ยงสัตว์
พึ่งพิงและต่างตอบแทนกับธรรมชาติ เปลี่ยนไปเป็นการผลิตด้วยเทคโนโลยี
ทันสมัยที่คำนึงถึงปริมาณมากกว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและสรรพชีวิต
ธรรมชาติแห่งการมองเห็นความงามของภูเขา ป่าไม้ ลำธาร หิ้งฟ้า
 ฯลฯ ในฐานะของทรัพยากรเพื่อส่วนรวม เปลี่ยนไปเป็นการครอบครองและ
ตีมูลค่าในรูปของตัวเงิน

.....
ท้ายที่สุดแล้ว ความเปลี่ยนแปลงที่มีเศรษฐกิจและเงินเป็นตัวตั้ง
กลับนำสังคมมนุษย์ไปสู่ผลกระทบมากมาย

ป่าไม้ที่ลดลง มลพิษที่เพิ่มขึ้น ภัยธรรมชาติที่รุนแรง การขาดแคลนอาหารและแหล่งน้ำ

ความล้มเหลวของชุมชน ความเจ็บป่วย ความเหลื่อมล้ำทางสังคม หนี้สินท่วมหัว ฯลฯ

มนุษย์ทุกคนล้วนได้รับผลกระทบนี้ ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เพราะตระหนักถึงผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งหลาย

ทั้งปวง จึงมีผู้คนกลุ่มเล็กๆ หลากหลายกลุ่ม ได้เริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง บนแนวทางของการกลับคืนสู่ธรรมชาติให้มากที่สุด

เช่นเดียวกับผู้คนจากทุกภาคส่วนในสังคมไทยที่มีส่วนร่วมในการร่าง “พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550” เพื่อมุ่งหวังให้เป็นกฎหมายที่เป็นเครื่องมือ กลไกในการเชื่อมประสานและขับเคลื่อนสังคมไทยไปสู่ “สังคมสุขภาวะ”

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ได้ดำเนิน “โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้างสังคมสุขภาวะที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์” ขึ้น โดยเล็งเห็นว่า สังคมสุขภาวะที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์นั้นต้องอาศัยการพัฒนาประเทศอย่างสมดุล ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมควบคู่กันไป ภายใต้บริบทของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคมทุกภาคส่วนในสังคม เข้ามาร่วมขับเคลื่อนด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์เป็นพื้นฐาน

ด้วยยุทธศาสตร์ของโครงการ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนาระบบการสร้างและจัดการความรู้ที่เน้นในทางสร้างสรรค์ สิ่งดีงามให้เกิดขึ้น โดยผ่านกระบวนการสื่อสารทางสังคมและนำไปสู่ค่านิยมใหม่ ของสังคม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดขึ้นนโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อการพัฒนาไปสู่สังคมสุขภาวะที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์

.....
จากผู้พยายามควบคุมธรรมชาติ จึงเปลี่ยนมาเป็นผู้เรียนรู้ เข้าใจ และยอมรับในความยิ่งใหญ่ของธรรมชาติ

จากผู้ขาย จึงเปลี่ยนมาเป็นผู้ให้ จากมุ่งค้ากำไรสูงสุด จึงเปลี่ยนมาเป็นการพึ่งพาบนรากฐานของ ความห่วงใยต่อชีวิตและสังคม

จากที่เคยทำงานเพื่อเงินและการดิ้นตัวไปสู่สถานภาพที่ (คิดว่า) สูงขึ้น จึงเปลี่ยนมาเป็นที่พอใจต่อเพื่อนมนุษย์และผู้ด้อยโอกาสในสังคม เคารพกัน ในฐานะเพื่อนมนุษย์

.....
เมื่อการเปลี่ยนแปลงนำพาผู้คนให้คืนกลับมาสู่การเป็น “มนุษย์ที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์” อีกครั้ง “เรื่องราวที่ดี” มากมายที่กระจายตัวเกิดขึ้น ณ มุมเล็กมุมน้อย ทั่วไทย ทั่วโลก จึงเริ่มปรากฏขึ้น

เรื่องราวดีดีส่วนหนึ่งจะนำมาเก็บไว้ใน “ธนาคารข้อมูลเรื่องราวดีดีแห่งชาติ” ซึ่งจะพื้นฐานข้อมูลเพื่อประโยชน์ของสาธารณะเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในวงกว้าง เป็นการสร้างเสริมกำลังใจให้แก่ผู้คนที่มุ่งมั่น ในการสร้าง “สังคมที่ต้องการ” และที่สำคัญ เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้คนอีกกลุ่มหนึ่งที่กำลังมุ่งมั่นในสิ่งเดียวกัน

เมื่ออ่าน “เรื่องราวดีดี” ในหนังสือเล่มนี้จบลง คุณอาจค้นพบว่า...
ท้ายที่สุดแล้ว สุดท้ายของการเปลี่ยนแปลง จะนำพาผู้คนกลับคืนสู่ธรรมชาติ

สู่การมองเห็นคุณค่าของทุกสรรพสิ่งด้วยหัวใจ อันเป็นหัวใจที่แท้จริงของความเป็นมนุษย์ และเป็นความหมายที่แท้จริงของการพัฒนา

นพ.อำพล จินดาวัฒนะ
เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

สารบัญ

บทที่ 1 จุดเริ่มต้น	13
บทที่ 2 ก่อเกิดกลุ่มวรรณกรรมลำน้ำมูล	19
บทที่ 3 กำเนิดกองทุนศิลปินครูบ้านป่า สลา คุณวุฒิ	23
บทที่ 4 สลา คุณวุฒิ กับค่ายการอ่าน	27
บทที่ 5 จากทุ่งสักอาศรมถึงฟิเอสแคมป์	31
บทที่ 6 ทนง โคตรขมภู พลังชีวิตที่เด็กค้นพบ	39

บทที่ 7 การอ่านและการแต่งเพลง	45
บทที่ 8 เสียงของคุณครู	51
บทที่ 9 ดอกผลของค่ายวรรณกรรม	57
บทที่ 10 ปรับหน้าดินชีวิต	63
บรรณานุกรม	66

บทที่ 1

จุดเริ่มต้น

ด้วยพื้นที่แผ่นดินและภูมิปัญญาวิถีแห่งบรรพชนเป็นต้นทุนอันล้ำค่าแก่ชีวิต ภายใต้ปรัชญาแนวคิดที่ว่า “การให้ประกายไฟทางจิตวิญญาณแก่ชีวิตผ่านกระบวนการคิด อ่าน และเขียนแก่เยาวชน จะเป็นการสร้างสรรค้ต้นธารชีวิตที่มีคุณค่าอีกสายหนึ่งแก่อนาคตของชาติ” จึงร่วมกันก่อตั้ง “กองทุนศิลปินครูบ้านป่า สลา คุณวุฒิ” ขึ้น ด้วยสำนึกตอบแทน

(จากหลักการและเหตุผลของ กองทุนศิลปินครูบ้านป่า สลา คุณวุฒิ)

“คนร่างโครงการนี้มีแต่กรีนะ ไพวรินทร์ ขาวงาม จี คิวกันท์ ปทุมสูติ จี โห แรกๆ การเขียนโครงการนี้ภาษาแต่ละคนนำดูเลย อลังการ แพรพรรณวไปหมด เลยเป็นโครงการแบบที่เราไม่เคยเห็นมาก่อน หลักการ และเหตุผลที่เคยเขียนกันแข็งๆ นะ สองคนนี้ทำงานเป็นบทกวีเลย แต่เราก็ มาช่วยกันตบๆ ให้กระชับ อ่านง่ายขึ้นจนได้อย่างที่เห็น”

เสียงนินทาประสาเพื่อนฝูงที่เล่าย้อนตั้งแต่ยุคเริ่มต้นของการทำงาน ทำให้ทุกคนที่นั่งล้อมวงพากันฮาครืน

“ถึงว่าตอนเข้าไปอ่านในเว็บไซต์ของกองทุน ต้องคิดนานมาก เพราะเป็นหลักการและเหตุผลระดับปรัชญา”

นานๆ ที่ถึงจะเห็นบรรดาศิลปินที่มีภาพลักษณ์ของความรักอิสระ และมีโลกส่วนตัวสูงมารวมกลุ่มทำงานร่วมกัน

กองทุนศิลปินครูบ้านป่า สลา คุณวุฒิ ก่อตั้งมากกว่า 6 ปีแล้ว จากการชักชวนของกลุ่มเพื่อนฝูงที่คบหากันมานานตั้งแต่จำเรียนระดับ

อุดมศึกษา บางคนก็ตั้งแต่ครั้ง ยังนั่งกางเกงขาสั้นเรียนชั้น มัธยมปลาย นับเวลาดูก็เกือบ สามสิบปี แต่ด้วยสายสัมพันธ์ อันแน่นแน่น เกาะเกี่ยวกันมา สายใยไม่เคยขาด จึงทำให้ความ ใฝ่ฝันแต่ยังเยาว์ได้สานต่อมา จนถึงทุกวันนี้

สำหรับคนภายนอก โดยเฉพาะคณะครูอาจารย์ที่ได้ ร่วมงานในแต่ละครั้ง พากัน

- 14 -

แปลกใจที่เห็นคณะกรรมการกองทุน ซึ่งแต่ละคนก็ล้วนทรงคุณวุฒิ แต่กลับดูเป็นคนสนุกสนาน

ธรรมดาแล้วคนวัยนี้มักจะเน้นการสร้างครอบครัว ปลีกตัวออกจากเพื่อนฝูง และหากไม่ชินกับการเมืองก็จะให้เวลากับสังคมน้อยมาก แต่คนทำงานในนามกองทุนศิลปินครูบ้านป่า สลา คุณวุฒิ ทุกคนที่เห็น ยังดูสนุกสนานราวกับวันวานของพวกเขาได้สติดคงที่ ไม่มีความเปลี่ยนแปลง เคยแจ่มใสไร้เรื่องกันอย่างไร ก็ยังเป็นอยู่อย่างนั้น เคยมีไฟฝันสร้างพลังกัน อยุ่อย่างไร ก็ยังคงมีอยู่อย่างนั้น และมากกว่านั้น บัดนี้ได้แผ่แผ่ถึงลูกหลาน ด้วยค่ายวรรณกรรมเยาวชน ภายใต้สโลแกนอันสดสวยว่า “จุดประกาย ความใฝ่ฝัน เพราะเมล็ดพันธุ์วรรณกรรม”

จากค่ายเยาวชนที่ปัจจุบันนี้เราเจอพบเห็นโดยทั่วไป แต่ส่วน ที่แตกต่างคือเนื้อหา

ค่ายเยาวชนของกองทุนศิลปินครูบ้านป่า สลา คุณวุฒิ มุ่งเน้นที่

การอ่าน การเขียน และงาน ศิลปะ เพื่อให้เด็ก ๆ ได้รู้จักการ ค้นหาตัวตนภายใน

“มันเป็นโครงการ ระดับปรัชญา จุดประสงค์ โครงการก็ระดับอภิปรัชญา”

ถ้อยคำหยอกเย้ายัง แ่ววมาไม่ขาดสาย เสียงหัวเราะ ครื้นเครง แววดตาของแต่ละคน ก่อนที่จะนำไปสู่การบอกเล่าถึงความ เป็นมาทั้งหมดอย่างฉวยแวว

- 15 -

ตื่นตื่น ดูแล้วช่างน่านับถือที่พวกเขาซึ่งรักชาติวงใจวัยเยาว์ไว้ได้อย่างดี

หรืออาจเพราะเห็นความสำคัญของจิตใจเยี่ยงเด็ก พวกเขาจึงเลือกงานที่ได้อยู่กับเด็กๆ เช่นยามเย็นของวันนี้ เมื่อฟ้าที่อึมครึมมานานนับสิบวันได้ผ่านพ้น ต้นไม้ที่เอนำก็ดูเบิกบาน เปล่งสีสดใสเป็นมันวาววับไปไม่หยอกล้อกับสายลมไหว อากาศดี ฟ้าแจ่ม แดดโรยแสงพอร้อนและนุ่มนวล เด็กๆ เสร็จกิจกรรมจากค่ายแล้วต่างแยกย้ายกันหามุมโปรด บางคนเลือกที่จะนั่งริมสระน้ำครุ่นคิดอะไรเพียงลำพัง บางคนเลือกที่จะเที่ยวชมบรรยากาศสวนสวย และหลายคนเลือกจับกลุ่มคุยเฮฮา บ้างก็ส่งเสียงเจี๊ยวจ๊าว แย่งกันถ่ายรูป พี่ๆ หลายคนมองแล้วก็อมยิ้มตาม

ทำไมต้องอ่าน ทำไมต้องเขียน และทำไมถึงแต่งเพลงกับเพื่อนๆ กลุ่มหนึ่งจึงใช้

ชื่อเสียงให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ลงต้นทุนและแรงจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชน ต่อเนื่องราวกับเป็นภารกิจชีวิต?

“เราไม่ได้คาดหวังว่าเด็กทุกคนเมื่อออกจากค่ายนี้แล้วจะต้องไปเป็นนักเขียน นักอ่าน เราหวังก็เพียงว่าเขาจะได้อะไรกลับไปบ้าง มันก็เพียงแต่การมาจุดประกาย”

ถ้อยคำยืนยันถึงจุดประสงค์ของการจัดทำค่าย

เด็กฯ ให้เวลาร่วมกับชีวิตในช่วงเวลาหนึ่งของค่าย ส่วนผู้ใหญ่ก็ให้เวลาตัวเองกับการสนทนาถามไถ่สารทุกข์สุกดิบหลังจากไม่ได้เจอกันมานาน

ขณะที่แขกไม่ได้รับเชิญก็เปื้อนเหลือขอร่วมวงเสวนาและแอบซ่อนเทพในมือเพื่อกระชาะถามความเป็นมาของค่าย ทว่าพี่ๆ ก็รู้ทันและยินดีพูดคุยถึงความ เป็นมาอย่างเต็มใจ

“เอาละ คราวนี้เอาจริงละนะ เทปเตรียมพร้อมหรือยัง”

เมื่อฉันพยักหน้า กดปุ่มเทปให้เดิน คืนวันอันเก่าก่อนก็หวนคืน ฉากหลังแต่ละฉาก บรรยากาศแต่ละหน ดุมีชีวิตชีวาจนคล้ายเพิ่งเกิดขึ้นเมื่อวาน ทั้งที่เหตุการณ์เหล่านั้นได้ผ่านมารวม 28 ปีเต็ม

บทที่ 2

กำเนิดกลุ่มวรรณกรรมลำน้ำมูล

ราวปี พ.ศ.2523 กลุ่มคนรักการเขียนของภาคอีสานได้จับกลุ่มพูดคุยกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ประกอบไปด้วยสมาชิกซึ่งนิยมเขียนเรื่องสั้น บทกวี อย่าง ฟอน ฟ้าฟาง, วงเดือน ทองเจียว, สัญญาลักษณ์ ดอนศรี ฯลฯ สมาชิกในกลุ่มมีทั้งคนที่เรียนจบทำงานแล้ว และคนที่ยังเป็นนักศึกษา

นอกเหนือจากการแลกเปลี่ยนพูดคุยถึงกลวิธีการเขียนและหัวใจสำคัญของเนื้อหาแล้ว ประเด็นสำคัญที่กลุ่มวรรณกรรมลำนำมูลล้วนรู้สึกตรงกัน คือ ความสนใจใฝ่ใจต่อปัญหาบ้านเมือง ซึ่งตอนนั้นภาวะการต่อสู้ทางการเมืองยังคงคุกรุ่น สักคนหนุ่มสาวยังมีบรรยากาศการเรียกร้องเพื่อความเป็นธรรมในสังคม และจิตสำนึกในความเสียสละ

กลุ่มเริ่มต้นจากไม่กี่คน แต่เมื่อได้ยินถึงหูคนอื่น ๆ ที่มีความสนใจอยู่แล้ว กลุ่มลำนำมูลก็ขยายสมาชิกเพิ่มขึ้น เพราะทุกคนล้วนอยากมีเพื่อนพูดคุย จนเป็นกลุ่มใหญ่ และรู้ถึงหน้าที่เขียนส่วนกลาง ชาวการเกิดกลุ่มวรรณกรรมลำนำมูลก็ปรากฏต่อแวดวงวรรณกรรมไทย สมาชิกเกือบสามสิบคนจึงมีตัวตนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

สลก คุณวุฒิ

สลก คุณวุฒิ เป็นหนึ่งในเด็กหนุ่มผู้สนใจงานเขียน ยามนั้นเขาเรียนจบและได้บรรจุเป็นข้าราชการครูแล้ว แต่ด้วยการแนะนำของ คม ทัทแสง (นักแต่งเพลง) เพื่อนร่วมสถาบันวิทยาลัยครูอุบลราชธานี (ปัจจุบันวิทยาลัยครูได้เปลี่ยนชื่อเป็นสถาบันราชภัฏ) สลกจึงสบโอกาสมาร่วมพูดคุย

ครูสลก เป็นครูหนุ่มที่อยากเป็นนักเขียนมาก แม้ว่าตอนนั้นจะเริ่มแต่งเพลงและทำวงดนตรีชื่อ “เทียนก้อม” กับเพื่อนสมาชิกครูแล้ว แต่ว่าความอยากเป็นนักเขียนก็ยังคุกรุ่น เขาลงทุนเจียดเงินเดือนครูบ้านนอกซึ่งน้อยนิดไปซื้อเครื่องพิมพ์ดีด และตั้งหน้าตั้งตาเขียนอย่าง

เอาจริงเอาจัง ทว่าผลงานส่วนใหญ่ก็โดนตีกลับเสียส่วนใหญ่ แม้ได้ลงบ้าง แต่ก็ไม่มากนัก

ครูสลกปรารถนาอย่างมากที่จะได้พบกับกลุ่มวรรณกรรมลำนำมูล เพื่อว่าจะได้แง่คิดดีๆ ในการเขียน แต่ครูหนุ่มมีโอกาสนัดกลุ่มวรรณกรรมกลุ่มนี้เพียงไม่นาน เพราะหลังจากนั้นเขาก็พบว่าตนเองน่าจะเอาดีทางการเขียนเพลงมากกว่า จึงรามือจากการเขียนเรื่องสั้น ทว่าเขายังคงเขียนเพลงอย่างสม่ำเสมอไม่เคยเลิก

ขณะที่กลุ่มวรรณกรรมลำนำมูล นอกจากนัดพบปะพูดคุยประเด็นงานเขียนกันแล้ว อีกกิจกรรมหนึ่งซึ่งทำอยู่เป็นประจำคือ การเดินสายพูดคุยเรื่องการอ่านการเขียนให้เด็กนักเรียนฟังมาตลอดนับตั้งแต่ปี 2525 ซึ่งแต่ละครั้งก็มักจะมีเด็กหนุ่มสาวซึ่งสนใจเรื่องงานเขียนได้ติดตามกลุ่มมาเพิ่มอีก หลายคนกลายเป็นนักเขียนมีชื่อ อย่าง ชัชวาลย์ โคตรสงคราม (นักเขียนรางวัลช่อการะเกด) หรือ สุมาลี โพธิ์พโยชน์ (ปัจจุบันเป็นนักข่าวเนชั่น ภาควิชา)

“แรกๆ กิจกรรมการพูดคุยกับเด็กไม่ได้ใหญ่โตอะไรมากหรอก บางครั้งก็เป็นการไปเยี่ยมเพื่อนครู ก็ถือโอกาสชวนเด็กๆ ล้อมวงคุยกัน” สมชัย คำเพราะ ซึ่งเริ่มต้นเข้ากลุ่มวรรณกรรมลำนำมูลตั้งแต่อายุ 15 ได้เล่าให้ฟัง

“ก็ไปกันด้วยใจ ใครมีเงินก็ออกค่ารถ ค่าอาหาร ไปกับแบบ
พเนจรอ่อนแ่ ละแวจ้งหวัดแถนแ่แหละ ซึ่งบางครั้งก็มีการแสดงดนตรี
ละคร สลับกันบ้าง ครูสลา ก็ยังมาช่วยร้องเพลงอยู่เป็นบางครั้ง ปู-พงษ์สิทธิ์
คัมภีร์ ก็เคยมานะ ตอนนั้นยังไม่ดัง กำลังร่อนเร่ในวงการเพลงอยู่ เขาก็
มาเล่นกีตาร์ร้องเพลงของคาราวาน เสียงมีกังวานมาก ครูสลาฟังยังบอก
เลยว่า เด็กคนนี้มีแวว ต้องตั้งแน่ว”

เวลาล่วงผ่านนานปี ไฟหนุ่มสาวที่ร่อนแรงก็เริ่มแผ่ว กิจกรรม
กลุ่มหนุ่มสาวค่อยเจือจางไปตามภารกิจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นตามวัยและ
สถานภาพของการมีครอบครัว คนหนุ่มสาวกลุ่มนี้จึงเจียบหายไปกับ
กาลเวลา

กลุ่มวรรณกรรมล่าน้ำมูลเปลี่ยนชื่อให้ครอบคลุมกว้างขึ้นจน
กลายเป็น *สโมสรนักเขียนภาคอีสาน* แม้นานทีจะมีการประชุมปะกันและชวน
กันทำประโยชน์ให้กับเด็กๆ ด้วยการเดินสายพูดคุยอย่างที่เคยทำในอดีต
บ้าง ทว่าก็ไม่คึกคักเท่า

แต่คำว่าแน่นอนก็คือความไม่แน่นอน เป็นอย่างนั้นเสมอ

วัยวันที่เพิ่มขึ้น ภารกิจเพิ่มขึ้น หลายคนคิดว่าบรรยากาศเดิมๆ
คงไม่มีอีกแล้ว แต่จู่ๆ วันหนึ่งก็เหมือนเวลาจะย้อนคืนกลับมาได้ ยิ่งกว่านั้น
คราวนี้พวกเขายังมีความพร้อมกว่าเดิม กระบวนการทำงานก็ดำเนิน
คล่องตัว หัวใจเริ่มมีชีวิตชีวาอีกครั้ง ใครที่ไม่พร้อมก็สนับสนุนเรื่องค่าใช้จ่าย
การประสานงาน ใครมีเวลาว่างก็ออกแรงมาทำค่าย

เพื่อเด็กๆ แต่เล็กๆ แล้วก็เพื่อหัวใจที่ยังเด็กของทุกคนจะได้คืน
กลับมาด้วย

ตอนที่ 3

กำเนิดกองทุนศิลปินครูบ้านป่า สลา คุณวุฒิ

“เรื่องเริ่มจากวันที่ผมนั่งรถไประยองก็เห็นอนุสาวรีย์ท่านสุนทรภู่
หม่อมองท่าน หัวสมองก็คิดไปเรื่อยๆ หนึ่ง ละคร ที่เอาบทประพันธ์ของ
ท่านมาเล่นออกอากาศหรือทำเป็นการดู เขาคิดอะไรให้กับสังคมบ้าง
เพราะเขาไม่ต้องเสียค่าลิขสิทธิ์อะไรเลย เขาได้กำไร แต่เขาคิดอะไรให้กับ
สังคมไหม ผมก็เลยคิดถึงพี่สลา เพราะมีโอกาสไปอยู่กับระบบตรงนั้น ก็เลย
โทรหาพี่ปรีดา พี่ปรีดาก็ไปคุยกับพี่แคน สาลิกา (บรรณาธิการข่าวอาวุโส
เนชั่นสุดสัปดาห์-นักเขียนอีสาน) พี่เสรี ทัศนศิลป์ (คนดูแลคอลัมน์บทกวี
ของเนชั่นสุดสัปดาห์-นักเขียนอีสาน) พี่สองคนก็เลยไปคุยกับพี่สลา”

เหตุการณ์ที่สมชาย คำเพราะ เล่า เกิดขึ้นเมื่อปี 2546 ตอนนั้น ชื่อสลา คุณวุฒิ เป็นที่รู้จักของคนไทยทั่วประเทศแล้ว ซึ่งต้องนับว่าเป็นปรากฏการณ์ของเมืองไทยเลยทีเดียวที่นักแต่งเพลงได้มีชื่อเสียงในระดับที่ไม่น้อยหน้านักร้อง อันแตกต่างจากอดีตโดยสิ้นเชิงที่นักแต่งเพลงจะเป็นที่รู้จักกันในแวดวงคนทำงานเท่านั้น ทั้งนี้ถือว่าเป็นเรื่องที่ดีที่คนไทยจะได้ยกย่องคนสร้างสรรค์งานที่แท้จริง

ชื่อเสียงของคุณสลา คุณวุฒิ บัดนี้มีพลังเพียงพอที่จะประสานการสร้างประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม เขารับความคิดที่จะคืนกำไรให้กับสังคมอย่างเต็มใจ ก่อนนี้เขาเองก็มีความคิดอยากทำกิจกรรมเช่นนี้อยู่แล้ว เพียงแต่ที่ผ่านมาเขายังวุ่นวายกับงานเพลงจนแทบไม่มีเวลาคิดรูปแบบงานเมื่อมีกลุ่มเพื่อนเสนอกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมเป็นรูปธรรม เขาจึงเอาด้วยทันที

ไม่ใช่เพราะการอ่านหรือการพัฒนาความสามารถในการสลักเสลาถ้อยภาษาออกมาจนทำให้เขาเติบโตหยิ่งได้ถึงเพียงนี้ คุณสลา จึงได้แบ่งเปอร์เซ็นต์เงินจากการแต่งเพลงของตนเองมาเพื่อก่อตั้งกองทุน ศิลปินครูบ้านป่า สลา คุณวุฒิ ในช่วงแรกเริ่ม โดยมีรูปแบบกิจกรรมที่ค่อนข้างชัดเจนคือ การสร้างค่ายวรรณกรรมเยาวชน เพื่อส่งเสริมให้เด็กรักการเขียน การอ่าน

“เงินกองทุนหลักๆ ได้มาจากการแต่งเพลงของคุณสลา ต่อมาก็มีคนรู้จัก หรือแฟนฯ ที่รักใคร่ในตัวครูมาบริจาคบ้าง หรือครั้งหนึ่งทางลูกศิษย์ครูได้จัดคอนเสิร์ตหาเงินเข้ากองทุน เป็นคอนเสิร์ตสองทศวรรษ คุณสลา ปี 46 ลูกศิษย์ที่ร้องเพลงของคุณครูทั้งหมดอย่าง ต่าย ศิริพร ต๊กแตน ไมค์ มาร้องเพลง ได้เงินเข้ากองทุนอีกก้อนใหญ่ และจากการประมวลภาพ

ของคุณครูทอง โคตรชมพู ขยายให้กับกรีซ ทอมัส ได้มาสวมแสน ครูทองให้กองทุนหมดเลย ไม่หักสักบาท”

ปรีดา ชั่วบ่อ รองประธานกองทุนฯ และยังเป็นผู้จัดการสำนักพิมพ์ชนนิยม ได้เล่าถึงการเริ่มการก่อตั้งโครงการเพื่อจัดค่ายให้เด็กคราวนี้เงินพร้อม บุคลากรพร้อม การดำเนินงานก็เริ่มต้นอย่างคึกคักและราบรื่น เพราะทุกวันนี้ทางโรงเรียนได้เน้นส่งเสริมกิจกรรมนอกห้องเรียนมากขึ้นแล้ว และยังได้ชื่อของคุณสลามาทำหน้าที่ค่าย ก็ยิ่งดึงดูดนักเรียน ครู แม้กระทั่งข้าราชการผู้ใหญ่ ไม่ว่าผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้าเขตการศึกษา ให้อายากมาร่วมค่าย บางครั้งถึงขนาดผู้ว่าราชการจังหวัด และ ส.ส. ที่รู้ข่าวต่างมาร่วมงานด้วย

คงไม่แปลกอะไร เพราะต่อให้ยิ่งใหญ่แค่ไหน คนทุกคนชอบฟังเพลง และเพลงของคุณสลาเป็นเพลงที่ไพเราะ บรรยายกาศค่ายแบบติดดิน แต่มีผู้หลักผู้ใหญ่เดินทางมาร่วม หลายครั้งสร้างความประทับใจให้กับคนทำงานที่ได้เห็นการลดช่องว่างระหว่างสถานภาพที่แตกต่างทางสังคมของแต่ละคนลงไปบ้าง

บทที่ 4

สลา คุณวุฒิ กับค่ายการอ่าน

“บ่งเงินมาทำค่ายไม่ใช่เพราะรวยแล้วถึงเอามาทำกิจกรรมอะไรหรอกนะ ไม่ได้คิดเรื่องรวยหรือจน เพียงแต่ทำอะไรที่ได้น่าจะทำ มันก็ไม่ได้หมายความว่าต้องทำเสียจนตัวเองเดือดร้อน ก็คือ อยู่มาวันหนึ่งเราคิดว่าเราน่าจะช่วยเหลือสังคมได้ประมาณนั้นะ เราก็ทำ

“เราทำให้พอดี หนึ่งเราไม่เดือดร้อน บริษัทไม่เดือดร้อน เป็นไปโดยวิถีปฏิบัติปกติ แต่ไม่ได้แปลว่ารวยแล้วเราถึงทำ ไม่รวยเราก็ทำได้ ขอให้รู้ว่าเรามีกำลังพอจะทำได้ เราถึงทำ แต่ไม่ได้ทำจนกินตัว เหนื่อยเราก็หยุด”

ครูสลาธิ์บอกตัวเมื่อเจอคำถามว่าทำไมถึงปันเงินบางส่วนมาทำ
ค่ายเยาวชน

“ตั้งแต่เด็ก ไม่ว่าพ่อแม่ คุณครู ก็สอนให้เราเป็นอย่างนี้ ให้เรา
รู้จักช่วยเหลือคนอื่น มีกินก็แบ่งคนอื่น พอมาเป็นนักศึกษาเราเลือกทำ
กิจกรรมเพื่อสังคม ยิ่งตอนไปเป็นครูเราก็ไปทำงานกับชุมชน กับชมรมครู
เป็นผู้แทนครูในวิชาชีพด้วย เราทำงานที่ต้องช่วยคนอื่นมาตลอด”

การจะทำดีกับสังคม ทำได้หลายรูปแบบ บริจาคเงินช่วยเหลือคน
ทุกชั้นนยาก หรือให้ทุนการศึกษาก็ยังได้ ทำไม่ถึงเลือกมาทำค่ายด้วยตัวเอง?
- นี่คือข้อสงสัยอย่างยิ่งของผู้สัมภาษณ์

ครูสลาธิ์อย่างอารมณ์ดีก่อนตอบว่า

“ตรงนี้นั้นเป็นการสร้างคนนะ จริงอยู่การให้ความรู้คนเป็นการให้
ที่ไม่เป็นรูปธรรม มองไม่เห็นอยู่แล้ว ซึ่งหน้าที่ครูก็เหมือนกัน

“แต่ก็มองว่าเป็นการพัฒนาระยะยาว การให้ความรู้คนคนมันใช้
ไม่หมด แต่ถ้าเรามีเงินและแบ่งให้ เป็บเดียวก็หมดแล้ว อย่างเงิน
หนึ่งพันบาทนี้ ให้เด็กไปเป็บเดียวก็หมด เผลอๆ อาจไม่ถึงบ้าน แต่ถ้าเรา
ให้ความรู้เขา บางทีเขาอาจจะได้ความคิดหรือแรงใจที่จะสร้างฐานะชีวิต
ได้ทั้งชีวิต เป็นการสร้างคนที่ยั่งยืนกว่ากัน ถ้าเราทำสำเร็จนะ การทำให้เด็ก
รู้จักคิดและค้นหาตัวเอง จะมากมายมหาศาลมากกว่าการแบ่งปันในรูปของ
วัตถุ

“ดังนั้น การทำค่ายลักษณะนี้ก็มิใช่ประโยชน์ในลักษณะนี้ คงต้อง
ระยะเวลายาวนานกว่าจะเห็นชัดว่าเขาได้อะไรจากเรา

“อีกเหตุผลที่เลือกทำตรงนี้ ก็ที่มองที่พวกเราที่ทำงานด้วยกัน
ด้วยว่าเรามีศักยภาพด้านไหนกันบ้าง ก็เห็นชัดว่าเราทุกคนก็มียุคความรู้
เรื่องนี้ เรามีแรงกำลังที่จะเติมให้กับสังคมในเรื่องนี้ สิ่งเหล่านี้ถ้าเราทำได้

ก็จะจุดประกายให้เด็กได้ จะมีผลต่อการพัฒนาคนมาก แต่ว่ากิจกรรม
ของเราที่เน้นที่การจุดประกายไฟให้เด็ก อย่างเจตนาธรรมของกองทุนฯ
เราไม่ได้คาดหวังว่าเด็ก จะต้องมาเป็นนักเขียน เราขอแค่อย่างน้อย
ขอให้รักการอ่าน อย่างน้อยขอให้เขามีความมุ่งมั่นที่จะค้นหาตัวเอง ค้นหา
ฝันของตัวเอง เท่านั้นถือว่าเราได้ทำหน้าที่ตรงนี้แล้ว และถ้าเด็กๆ เขามี
ความฝันเขาจะแสวงหาด้วยตัวเอง การที่เราทำค่าย มาจัดกิจกรรม
ลักษณะนี้จะทำให้เขามีทิศทางในการค้นหาตัวเองมากขึ้น

“อย่างที่บอกไว้ที่ห้อง และพวกพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ที่รักด้านนี้
พวกเราเดินทางมาแบบครูพักลักจำ ลองผิดลองถูก บางคนได้อ่านได้รำเรียน
มาบ้าง แต่ก็ใช้เวลาและใช้เส้นทางที่ค่อนข้างนานและไกล

“พอเรายินได้บ้างก็เลยคิดว่า ถ้าเรามีเวลาก็น่าจะหันกลับไปมอง
ลูกหลานเยาวชนรุ่นใหม่ที่น่าจะมีแนวคิดแบบเรา ซึ่งก็มีจริงแหละ แต่ละ
โรงเรียน แต่ละท้องที่ เด็กที่สนใจด้านนี้ สนใจด้านวรรณกรรม รักอยาก
จะเป็นนักคิดนักเขียนนักแต่งเพลงอะไรก็แล้วแต่ เราก็มองว่าถ้าเรากลับไป
บอกเขา บางทีทางเดินจากวันเริ่มต้นถึงเส้นทางฝันอาจจะสั้นลง ไม่ต้อง
เดินอ้อมเดินไกลอย่างเรา ซึ่งมาอย่างลองผิดลองถูกตลอด แต่ที่ผ่านมานั้น
ได้กลายเป็นองค์ความรู้ที่เรานำมาแนะนำหรือสอนเด็กได้”

บทที่ 5

จากทุ่งลัทธิกรรมถึงพีเอสแคมป์

๑๕
ลักษณะค่ายเยาวชน “จุดประกายความใฝ่ฝัน เพาะเมล็ดพันธุ์
วรรณกรรม” มีทั้งรูปแบบที่แน่นอนตายตัวและปรับยืดหยุ่นคือ ในส่วนที่
แน่นอนตายตัวจะมีการบรรยายรวม และการแบ่งกลุ่มย่อยออกเป็นสี่กลุ่ม
คือ กลุ่มการเขียนร้อยแก้ว เขียนบทกวี แต่งเพลง และศิลปะการวาดภาพ
โดยวันสุดท้ายจะมีการคัดเลือกผลงานดีเด่นและมอบรางวัล ซึ่งบางปี
ได้จัดรวมเล่มเป็นจุลสารเล็กๆ ให้กับเด็กและทางโรงเรียน

ส่วนที่ปรับเปลี่ยนได้ก็คือ ภาคบันเทิงตอนกลางคืน ซึ่งจะสนุกสนานกันมาก และแน่นอนว่าครูสลาจะต้องร้องเพลงให้ทุกคนฟังอย่างน้อยก็ต้องสองสามเพลง นอกเหนือจากนั้นก็จะเป็นการแสดงดนตรีของพี่ๆ ทีมแต่งเพลง ได้แก่ วสุ หัวหาวญ, เสถียร ทำมือ, คมชาญ ราชคาม, พูลสมบัติ พิภูลทอง สลับกับการแสดงของเด็กๆ ที่ขึ้นมาพร้อมร้องเพลง โชว์เพลงที่แต่งเอง หรือขึ้นมาเป็นทางเครื่อง

อีกทั้งหากครั้งไหนที่ กุดจี-พรรชัย แสนยะมูล (นักเขียนอารมณ์ดีตลอดปี ผลงาน "อยากให้เธออารมณ์ดีตลอดปีตลอดชาติ" ด้วยยอดขายทะลุหลักแสนเล่ม) และครูเบิ้ม-ไพบุลย์ ธรรมเรืองฤทธิ์ ครูสอนวาดภาพมาร่วมเป็นวิทยากรด้วย เด็กๆ ก็จะได้ดูการแสดงดนตรีจากกุดจี และละครจากครูเบิ้มเพิ่มเป็นของแถม จนพูดได้ว่าส่วนของภาคบันเทิงนั้นไม่เคยมีปัญหาเลย สนุกทุกครั้ง

ค่ายเยาวชน "จุดประกายความใฝ่ฝัน เพาะเมล็ดพันธุ์วรรณกรรม" เปิดค่ายรอบปฐมฤกษ์ในปี 2547 ที่อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเจ้าของสถานที่หาใช่ใครไหนอื่น แต่เป็นหนึ่งในทีมผู้ร่างโครงการสวยหรู ศิวากานท์ ปทุมสูติ กวีหนดวงาม นั่นเอง

ถัดจากนั้นก็มาจัดที่ ภาพสินธุ์ ต่อมาก็จัดที่ นครศรีธรรมราช และตระเวนเปลี่ยนสถานที่เรื่อยมา โดยความประสงค์ของทีมงานนั้นต้องการให้ค่ายนี้ ได้จัดทั่วประเทศทุกภูมิภาค ทว่าด้วยความคุ้นเคยของทีมงานและเครือข่ายครูที่รู้จักกัน ทำให้ค่ายส่วนใหญ่จัดอยู่ภาคอีสาน ซึ่งทุกครั้งทั้งครูและนักเรียนต่างก็จะประทับใจไปตามๆ กัน ด้วยแรงใจสำคัญจากครูสลา เพราะทุกคนอยากพบตัวจริง และรู้สึกว่ครูสลาเป็นบุคคลที่น่ายกย่อง

หลังค่ายยุคแรกๆ ผ่านพ้นไป ทีมงานได้สรุปบทเรียนการทำงานกัน และปรับรูปแบบค่ายให้กระชับขึ้น ครูสลาเองยังขอให้ให้นักเรียนที่หากใครเผชิญเดินสายร้องเพลงอยู่ในบริเวณใกล้เคียงสถานที่จัดค่ายก็จะมาร่วมร้องเพลงสร้างความตื่นเต้นและสนุกสนานให้กับเด็ก และชาวค่ายเป็นอย่างมาก อาทิ ค่าย อรทัย, ไม้ด่ ภิรมย์พร, ดักแด่น ชลลดา ฯลฯ จนบางค่ายที่จัดไกลหมู่บ้านจะมีชาวบ้านละแวกนั้นที่เมื่อค่ำมาก็จะมายืนอยู่นอกห้องประชุมเพื่อดูนักร้องและครูสลาด้วย

ค่ายล่าสุด ซึ่งเป็นค่ายที่ 29 นี้ทางทีมงานได้มาจัดกันที่พีเอสแคมป์ ของจังหวัดนครราชสีมา และเอิร์น เดอะสตาร์ เดินสายเปิดคอนเสิร์ตที่จังหวัดน้พอดี จึงได้มาร่วมร้องเพลงให้เด็ก ฟัง ต่อมาอีกคืน เสถียร ทำมือ ซึ่งก่อนหน้านั้นักจะเป็น

เอิร์น เดอะสตาร์

เสถียร ทำมือ

วิทยากรฐานการแต่งเพลงโดยจะอยู่ครบทั้งสามวัน แต่บัดนี้มีชื่อเสียงและต้องเดินสายมากขึ้น แต่เขาก็ยังเจียดเวลามาร้องเพลงในคืนที่สอง ทั้งที่ต้องเดินทางจากที่พักเกือบร้อยกิโลเมตร

ปรีดา ข้าวบ่อ รองประธานกองทุนฯ ได้สะท้อนแง่มุมต่อการที่มีศิลปินมาร่วมกิจกรรมนี้อย่างน่าฟังว่า

“มันเป็นการสร้างคนของครูสลา อย่างน่าร้องดั่งๆ นี่ถ้ามาค่ายนี้เขาจะได้เรียนรู้กับเด็ก กับพี่ ที่เป็นนักเขียนด้วย เขาจะติดดินและเขาก็สนุกกันนะ เพราะไม่ได้มาเล่นแบบมีคำตัวหรือต้องมีรูปแบบการเล่นที่แน่นอนอะไร เขาจะเป็นตัวของตัวเองกัน เล่นให้คนสักร้อยสองร้อยฟังเป็นกลุ่มเล็กๆ ได้หวนคิดถึงบรรยากาศสมัยที่ตัวเองยังเป็นเด็กๆ ศิลปินที่มาที่นี่เขาจะมีความสุขและอยากมาทุกคน ถ้าเขามาเดินสายในรัศมีร้อยกิโลเมตรนี้ เขาจะมาเลย อย่างจ๊วย-ศุ บุญเลี้ยง ปู-พงษ์สิทธิ์ คัมภีร์ หรือ เอ็ด คาราบาว เขาออกปากตลอดว่าอยากมาช่วย

“มีอยู่ค่ายหนึ่ง ปู-พงษ์สิทธิ์ คัมภีร์ อยู่มุกดาหารแล้วตีรถเข้ามาขอนแก่น มาเล่นให้น้องๆ ฟัง 5 เพลงแล้วก็ตีรถกลับ ไม่คิดค่าตัวอะไรทั้งนั้น ประทับใจมาก แม้ว่าเราอาจจะอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวกันด้วย แต่เขาเองก็มีจิตใจที่จะให้อยู่แล้ว เพียงแต่ที่ผ่านมามีโอกาสไม่มีโอกาสเราก็ถือว่าช่วยหาโอกาสให้เขาที่แข็งแรงมั่นคงใจให้กับน้องๆ”

แต่ค่ายครูสลาซึ่งนับว่าเป็นค่ายหนึ่งที่สร้างแรงดึงดูดแรงจูงใจให้เด็กและครูอยากมาร่วมค่ายมากที่สุดค่ายหนึ่งนั้น ก็ยังต้องมีข้อควรระวังอย่างยิ่งคือ

“มีแนวโน้มจะส่งเด็กบ้านมาให้ครูดูตัว”

ปรีดา ข้าวบ่อ พุดแล้วก็หัวเราะ ทุกคนที่นั่งฟังอยู่พากันฮาครืน

“จริงๆ ถ้ามองในแง่ของกลุ่มเป้าหมาย ส่วนที่เขาสงสัยกันมาก

และเราต้องยอมรับนะ คือเขาสงสัยครูสลา อย่างการฟังเพลง มันร่วมสมัยอยู่แล้ว ไม่น่าเบื่อ แต่เขาได้ฟังเพลงไม่ว่าอย่างไรเขาก็สนุก เขาก็สนุก โดยเฉพาะเพลงลูกทุ่ง เชื่อมกับเด็กต่างจังหวัดได้ดั่งอยู่แล้ว และเพื่อไม่ให้เด็กมองอะไรมิติเดียว เขาก็เชื่อมงานวรรณกรรมของเราเข้ามา แต่เราจะไม่บังคับว่าต้องมาทางวรรณกรรมด้านเดียว เรามีหลายๆ ทางให้เขาได้เลือก การเขียน การแต่งเพลง วาดภาพ แต่ส่วนใหญ่เด็กๆ จะเทไปที่ดนตรี ซึ่งคณะครูก็เหมือนกัน จะสนใจเรื่องเพลง อยากเจอครูสลา

“ปัญหานั้นเราชัดเจนว่าการที่สลาเป็นองอาจอยู่เป็นข้อดีและเป็นสิ่งที่ต้องระวัง ข้อดีคือ พอเสนอโครงการไปคนในพื้นที่จะต้อนรับเพราะอยากเจอสลา แต่ข้อที่ต้องระวังคือ หลายคนจะตั้งหน้าตั้งตามาร้องเพลงให้สลาฟัง เมื่อว่าเข้าตาครูสลาจะพาไปแจ่งเกิด แทนที่จะมาเพราะว่านี่คือค่ายวรรณกรรม

“เราเคยคุยกันหลายครั้งว่าต้องดึงให้ทุกคนรู้ว่าค่ายนี้เป็นค่ายวรรณกรรม สร้างสรรค์ศิลปะ ไม่ใช่ค่ายดูตัว ฉะนั้นต้องระวัง ส่วนมากค่ายก็ยังโน้มเอียงมากเหมือนกัน ซึ่งเท่าที่ผ่านมาก็จะล้มอล่วยกันพอสมควรก็ให้ร้องเพลงกันไป เพราะเราก็อยากให้บรรยากาศค่ายสนุกสนานด้วย มีกันตั้งแต่นักเรียนในวัยเรียน หรือลูกศิษย์ครูที่จบไปแล้ว พอรู้ว่าครูสลามาก็รีบมาค่ายด้วยเพราะอยากร้องเพลงให้ฟัง หรือบางค่ายนี้เป็นลูกผู้ใหญ่บ้านลูกสาวกำนัน มางานกลางคืนโดยเฉพาะเพื่อมาร้องเพลงให้ครูสลาฟัง และไม่ใช้แค่เด็กนะ ผู้ใหญ่ก็เหมือนกัน คนที่เขาแต่งเพลงไว้เขาก็จะมาเสนองาน มาร้องเพลงของเขาให้ฟัง มีกันทุกแบบ”

หลายคนฟังไปมอ้มไป เพราะความเป็นจริงก็เป็นเช่นนั้น ครั้งหนึ่งศุ บุญเลี้ยง เคยมาร่วมเป็นวิทยากรค่ายครูสลาด้วย เขาถึงกับเอาไปเล่าเล่นมุกซ้ำๆ กับผู้ฟังบนเวทีแห่งหนึ่งว่า กว่าที่เขาจะได้ขึ้นร้องเพลงนี้ต้องรอเข้าคิวยาวเหยียดกับนักร้องประจำหมู่บ้าน

นอกจากประเด็นค่ายอาจไขว้เขวได้ในในอดีต ระหว่างปี 2548-2549 ปรากฏว่าโรงเรียนต่างๆ ต้องการให้ไปจัดค่ายมาก ทำให้การจัดค่ายเกิดขึ้นอย่างถี่ยิบ บางครั้งสองเดือนจัดสามหน

“จนโธ่ถามว่าจะทำมาหากินอะไรกันใหม่นี้ จัดกันถี่มาก”

เสียงฮาดังขึ้นอีกครั้งเมื่อย้อนนึกถึงเมื่อสองสามปีก่อนที่เรียวแรงเหลือเพื่อ จัดค่ายกันอย่างเอาจริง (โธ่ คือ อาทิตย์ บำรุงเอื้อ หนึ่งในคณะกรรมการฯ) จนสุดท้ายนับแต่ปี 2550 มาจึงปรับลดลงให้เหลือเพียงสามค่าย ด้วยอายุอาณานิคแต่ละคนก็ไม่ค่อยกันแล้ว

“คือแรกๆ ที่เราทำค่ายนี้ เราออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดเลย ทางโรงเรียนมีหน้าที่เพียงแค่พาเด็กมา แต่พอจัดไปๆ รู้สึกว่าค่าใช้จ่ายมันเยอะเลยปรับใหม่ เพราะจริงๆ ทางโรงเรียนหรือ อบต.เขาก็มีงบประมาณอยู่ตอนหลังเลยออกกันคนละครึ่ง หรือบางทีเขาออกค่าสถานที่ ค่าอาหาร ค่าเดินทางเล็กๆ ส่วนเราออกค่าวิทยากร ค่าเดินทางวิทยากร

“ที่นั่นก็เริ่มลงตัว พอลงตัว ทางโรงเรียนต่างๆ ก็ติดต่อกันมาเรื่อยๆ เพราะครูบางคนเขาก็ถือว่าตัวเองได้ผลงานด้วย อย่างที่นครพนมเขาก็เอาผลงานการจัดค่ายนี้ไปออก เขาก็ยินดี ไม่คิดมาก เขาก็ว่าเขาเองก็ได้ทำสิ่งดีๆ ให้เกิดขึ้นกับเด็ก แต่พอติดต่อมามากเข้า ที่มงานเริ่มหนักบางโรงเรียนจัดกันทุกปี ซึ่งจริงๆ ถ้าเรามีคนทำงานเยอะๆ คงจะดีนะที่ได้จัดค่ายกันเยอะแยะขนาดนี้ เพราะแปลว่าจะได้ขยายกลุ่มเด็กๆ ออกไปมากขึ้น แต่ว่ามันเหนื่อย ที่มงานมันกันแค่นี้

“ผลของการขยายค่ายออกไปได้มากนี่ เป็นเพราะก่อนหน้านี้ครูภาษาไทยเขาไม่รู้จะติดต่อใคร เขาไม่รู้ว่าจะติดต่อสภา ไหวรินทร์ กวีซีไรต์ ยังไง เขามีเงิน คิดว่ามันติดต่อยาก ไม่รู้ด้วยว่าสภาสนใจเรื่องการอ่าน คือเขาไม่รู้จะติดต่อใครยังงี้ ที่นี้พอเกิดค่ายแรก ค่ายที่สอง ที่สาม เกิดการ

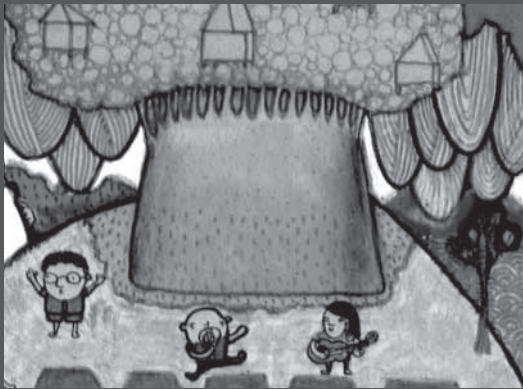
บอกต่อกันไป หรือครูบางโรงเรียนมาสังเกตการณ์ค่าย พอครั้งต่อไปเขาก็ติดต่อมาเอง ก็เลยเกิดค่ายเยอะ อย่างสลาตัน ครูหลายโรงเรียนแทบไม่ยอมเชื่อเลยว่าจะติดต่อได้ เพราะคิดว่าต้องติดต่อยาก พอเรารับปากไปแล้ว ครูคนที่ไม่เคยไปค่าย หรือแม้กระทั่งผู้อำนวยการโรงเรียนบางโรงเรียน เขายังไม่เชื่อว่าจะสลาจะมาที่โรงเรียนเขา คิดว่าโกหก หรือหลอกให้คนสนใจ”

ผลการตอบรับของทุกค่ายนั้นอยู่ในขั้นที่ดีถึงดีมากทุกครั้ง บางค่ายถึงขั้นดีมาก ๆ ครูอาจารย์เองก็ได้รับกำลังใจและเกิดประกายไฟผืนไม่แพ้เด็ก

“ถ้าบุคลากรในพื้นที่เขามีไฟ การที่เราไปก็เหมือนไปเสริมไฟให้เขาด้วย ครูบางคนนี่บางทีทาง ผอ.หรือผู้ใหญ่ไม่เห็นด้วยนะ เขาต้องสู้มีแรงกดดัน จะมาจริงหรือ? ครูสลา ครูทง แก๊งหลอกเองมาจัดงานหรือเปล่า จนกระทั่งถึงวันจัดงาน พอเห็นพวกเขาบู๊ เห็นครูสลาเห็นที่มงาน เขาน้ำตาไหลเลย โลงใจเลย”

นอกจากไฟฝันของครูที่ได้รับการต่อเติมและเพิ่มแรงศรัทธาแล้ว เด็กๆ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดงานก็ได้รับแรงกระตุ้นจากการได้พบศิลปิน นักคิด นักเขียน

“อย่างเด็กๆ นี้ พื้นฐานการเรียนการสอนเกี่ยวกับวรรณกรรมของบ้านเราก่อนข้างอ่อนมากอยู่แล้ว ดังนั้น นอกจากเขาจะได้พื้นฐานการอ่านการเขียนแล้ว เขาก็จะได้พลังชีวิต ได้เห็นคนที่เคยอยู่ท้องไร่ท้องนาเหมือนกับเขา แต่ได้ผ่านการเติบโตและมีฐานะทางอาชีพทางสังคมที่แน่นอน โดยเริ่มจากศูนย์เหมือนกัน ซึ่งจะทำให้เขาได้รู้ว่าการเป็นใครสักคนที่ประสบความสำเร็จได้นั้นไม่ใช่สิ่งที่ไกลเกินเอื้อม”

บทที่ 6

กบว โคตรชมพู พลังชีวิตที่เด็กค้นพบ

ท.นง โคตรชมพู

หรือที่ชาวค่ายฯ มักจะเรียกเขาว่า “ครูทง” จนติดปากไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ ถือเป็นหนึ่งในกำลังสำคัญของการสร้างสรรค์ค่ายเยาวชนนี้ เพราะนอกจากครูสลาที่จะต้องไปทุกค่ายแล้ว (เพราะเป็นบุคคลที่ทุกคนอยากพบที่สุด) ครูทงเป็นอีกคนหนึ่งที่ไปทุกค่ายเสมอ ซึ่งไม่ใช่เพียงเพราะเขาต้องการมอบความรู้เป็นวิทยาทานให้ใครเท่านั้น แต่ในมุมกลับ เขาก็ถือว่าตัวเองได้อะไรจากเด็กๆ ด้วย

“การที่เราได้เจอเด็ก ๆ ได้เห็นรอยยิ้ม ได้เห็นพวกเขามีความสุข เราเองก็ได้หลังจากเขามาด้วยเหมือนกัน”

ย้อนกลับไปราวยี่สิบกว่าปีก่อน ตอนนั้นไพโรจน์ ขาวงาม ยังนั่งทำงานในฐานะนักข่าวอยู่หนังสือพิมพ์ชีวิตต้องสู้ ซึ่งดูเหมือนเขาจะเป็นคนแรก ที่ได้ไปสัมภาษณ์ชีวิตครูทงมาลงหนังสือ และการสัมภาษณ์คราวนั้น

ได้ทำให้มิตรภาพของคนทำงานศิลปะสองคนได้พันผูกต่อกัน นับเนื่องเป็นที่พี่น้อง หากมีโอกาสผ่านทางไปจังหวัดหนองคาย ไพโรจน์ก็จะแวะเยี่ยมครูทงที่บ้าน ขณะเดียวกันหากครูทงได้เข้ามากรุงเทพฯ เขาก็จะโทรศัพท์หาไพโรจน์

ความสัมพันธ์ที่ต่อกันจึงทำให้ครูทงได้มีโอกาสเข้าร่วมกลุ่มกับผู้ก่อการสร้างค่าย ด้วยวันหนึ่งเมื่อเขาเข้ากรุงเทพฯ และโทรหาไพโรจน์ว่าตัวเขาตอนนี้อยู่เดอะมอลล์ งามวงศ์วาน กับเพื่อนๆ หากไพโรจน์สะดวกขอเชิญมาพบปะพูดคุยกัน

เมื่อไพโรจน์ไปถึง สิ่งที่เขาเห็นก็ทำให้เขาทั้งและชื่นชมมากทีเดียว

“ปกติถ้าเขามากรุงเทพฯ เขาก็จะโทรหาผม ผมเองก็จะชวนไปโน่นนี่เพราะอยากให้เขาได้เห็นโลกกว้างๆ ได้รู้จักคนให้หลากหลาย ครั้งหนึ่งผมพาเขาไปบ้านที่สุชาติ (สุชาติ สวัสดิ์ศรี อดีตบรรณาธิการโลกหนังสือและบรรณาธิการนิตยสารเรื่องสั้น ช่อกระเจต ในปัจจุบัน) ไปกินข้าวกัน

และแนะนำให้รู้จัก ผมพยายามพาเขาไปให้รู้จักคน ซึ่งผมมักจะคิดว่าเราสมบูรณ์กว่า เราเป็นคนดูแลเขา แต่วันนั้นผมทิ้งมาก

“คือจริงๆ เขาเองก็ไม่ต่างจากเรา เขาก็อยากออกมาสู่โลกภายนอก มีสังคม มีเพื่อนฝูง ที่แรกผมคิดว่าทงคงมีหลานพามา แต่ปรากฏว่าทงมากับเพื่อนที่พิการด้วยกันสี่คน เขาก็ไปนั่งกันในร้านที่เดอะมอลล์ที่นี่พอจะกลับผมก็คิดว่า เอ๊ะ ชวนทงไปกินลาบที่กาฬสินธุ์ด้วยกันดีกว่าพอดีพี่โ๊ะโทรเข้ามาพอดี

“จากเดอะมอลล์ไปรามอินทราห์ ผมคิดว่าเราจะนั่งแท็กซี่ไปกัน แต่ปรากฏว่าคนซื้อเจตซึ่งขาขาดทั้งสองข้างเป็นคนขับ ผมนั่งเลยก็มารู้วารถเขาปรับเกียร์ใช้มือเพื่อให้คนพิการขับ และเขาก็มีใบขับขึ้นะเราก็อัดกันไปแน่นรถเลย เป็นประสบการณ์ที่น่าตื่นเต้นมากของผมเพราะเราคิดว่าเขาจะพึ่งตัวเองไม่ได้ แต่ที่ไหนได้ เขากลับเป็นคนขับรถพาเราไปเที่ยว

“ก็ไปเจอพี่โ๊ะกับพี่ปรีดาที่ลาบกาฬสินธุ์ พอทงรู้ว่าเราจะมีย่างกัน เขาก็ออกปากให้ภาพมาเลย หลังจากนั้นทางคณะกรรมการฯ กองทุนก็เลยเชื่อมต่อกับทงเรื่อยมา แรกๆ เรายังเป็นห่วงอยู่ว่าระหว่างทงกับค่ายครูสลาจะจูนกันได้ไหม แต่เขาก็เข้ากันได้ดี พี่โ๊ะเป็นคนอึดยาคัยดี พี่ปรีดาเป็นคนจิตใจดี เขาก็ดูแลทง ครูสลาที่รักทงและดูแลดีมาก ทงเองก็สนุกกับงาน สนุกกับการได้มาพบปะคนทำงานศิลปะด้วยกัน และยังได้ทำอะไรที่เป็นประโยชน์ เขามาค่ายครูสลามากกว่าผมเสียอีก”

ครูทงเองเห็นว่ากรอ่านมีส่วนสำคัญมากที่จะสร้างเยาวชนไทยให้มีคุณภาพ เขาจึงมอบภาพวาดซึ่งเป็นกรวาดโดยใช้ปากคาบพู่กัน เนื่องจากเขาร่างกายที่ไม่สมบูรณ์ ครูทงป่วยด้วยโรคกล้ามเนื้อสลายเมื่อเขาอายุราวสิบขวบ และเนื่องจากฐานะทางบ้านยากจน

เขาจึงไม่ได้รับการรักษาอย่างถูกต้อง แขนขาอ่อนเปลี้ยไร้กำลัง
ลงไปเรื่อยๆ จนที่สุดทั้งขาและแขนก็ลีบ เขาไม่สามารถบังคับร่างกาย
ส่วนใดได้นอกจากส่วนคอขึ้นไปเท่านั้น

แต่แม้ร่างกายจะไม่สมบูรณ์ แต่หัวใจหัวใจของครูทองสมบูรณ์
แข็งแรงยิ่งกว่าคนดีอีกมากมายนัก ครูทองเห็นความสำคัญของงานนี้
จึงได้มอบภาพวาดที่ถูกประมูลด้วยมูลค่าสามแสนบาทโดยไม่หักค่าใช้จ่าย
ส่วนใดๆ เลย เพื่อนำมาทำกิจกรรมสำหรับเด็กครั้งนี้

ครูทองมองว่าเด็กต่างจังหวัดมีโอกาสที่ดีที่จะได้อ่านหนังสือ
เพราะการใช้ชีวิตไม่ต้องเร่งรีบมากเหมือนเด็กในเมือง พวกเขาใช้เวลา
มากกว่า แต่เราต้องมากระตุ้นพวกเขา ขณะเดียวกันก็มาจุดประกาย
พลังชีวิตให้พวกเขาด้วย

**“เราเป็นคนมาจุดประกายให้พวกเขาครับ เพราะหนังสือมันงุ่มง่ามดี
ให้กับชีวิต ถ้าเราได้หยิบจับเล่มที่ดีๆ จะทำให้เขามีพลัง ไม่ทอดถอย
สำหรับผมแล้ว มองว่าเรื่องของพลังชีวิตนี้สำคัญมากนะครับ การที่เรา
มาค่ายนี้ไม่ได้มาเพื่อจะบอกว่าชีวิตใครควรเป็นยังไง แต่เราเพียงแค่
อยากให้ทุกคนได้ค้นพบพลังชีวิตตัวเอง**

“กับผมนี่ เด็กๆ มาบอกทีหลังนะครับว่าไม่กล้าเข้ามาหา แบบ
อาจจะเกร็งๆ ผมด้วยก็ได้ เขาเลยไม่กล้าคุย เหมือนกับว่าเขามองเห็นเรา
ป่วย กลัวว่าถ้าเราพูดมากเราอาจมีอาการไม่สบายอะไรหรือเปล่า แต่พอ
จบค่ายหลายคนมีคำสัญญากับผมเลยว่า เขาจะต้องทำในสิ่งที่เขารักต่อไป
บางค่ายบางคนนั้นก็มาราบกับดินเลย ขอขอบคุณที่เราได้ทำให้เขามีกำลังใจ

“เรื่องนี้บอกให้เรารู้ว่าชีวิตมีพลังนะ บางทีเรามักจะกลัวอะไร
บางอย่าง ไม่กล้าออกมาจากสิ่งนั้น แต่ถ้าเราค้นพบพลังชีวิต เราก็จะข้าม
พ้นความกลัว ขอให้หลุดพ้นจากความกลัว แล้วเราจะสามารถทำอะไรได้

อีกมากมาย อย่างเวลาไฟไหม้บางคนยกทีวี ตูเย็นวิ่งได้ นี่คือนิ่งที่ทำให้เรา
รู้ว่าชีวิตนั้นมันมีพลัง ทำอะไรหลายอย่างที่เราคิดไม่ถึง เหมือนกับผม
มีพลังในชีวิต และเด็กๆ เขาเห็นผม เด็กบางคนมาสารภาพว่าตัวเองแย่มาก
แต่พอเห็นเรา ได้ยินสิ่งที่เราพูด เขาก็มีกำลังใจ” ❀

บทที่ 7

การอ่านและการแต่งเพลง

๖ จิตบรรทัดต่อหนึ่งคนต่อหนึ่งปี

คือตัวเลขเฉลี่ยที่คนไทยอ่านหนังสือในรอบปีที่ผ่านมา สังคมไทยจึงเป็นสังคมที่มีมาตรฐานการอ่านที่อ่อนแอมากเมื่อเทียบกับนานาประเทศที่เจริญแล้วหรือแม้กระทั่งประเทศเพื่อนบ้านของเราอย่างเวียดนามเอง

ค่ายเยาวชน ของครูสลานัน แม้ว่าจะเปิดทางให้เด็กฯ ได้ศึกษาเส้นทางศิลปะที่หลากหลายแล้ว ทว่าทุกคนล้วนคิดตรงกันว่า การอ่านมีความสำคัญมาก *คมชาญ ราชคาม* หนึ่งในวิทยากรฐานการแต่งเพลง

ซึ่งเขาได้ร่วมงานกับค่ายเยาวชน ของครูสุลาภานานับ 5 ปีแล้ว ปัจจุบัน เขามีส่วนร่วมในการแต่งเพลงให้กับนักร้องแกรมมี่บางคน และเขายังเป็นเพื่อนของ วสุ หัวหามู มาตั้งแต่สมัยเรียนอยู่มหาวิทยาลัย ได้เอ่ยถึงเรื่องนี้ว่า

“เด็กไทยอ่านหนังสือน้อย ถ้าเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้านเราอย่างเวียดนามนี่ก็ถือว่าแพ้ ถ้าเฉลี่ยตัวเลขการอ่านต่อคนนะ เพราะเราไปสนใจสื่อประเภทอื่น อย่างอินเทอร์เน็ต หรือเกม ซึ่งสิ่งเหล่านั้นถ้าเราใช้ไม่เป็นก็จะถือว่าเป็นโทษมากกว่าเป็นคุณ สำหรับผม ผมอยากให้เด็กฯ อ่านหนังสือให้มากกว่านี้ อ่านหลายๆ แบบ ซึ่งไม่ได้บอกให้ไปอ่านเพื่อจะเชื่อ แต่ให้อ่านเพื่อจะได้มีข้อมูลแล้วเอามาถ่วงถ่วงอีกทีหนึ่ง และก็อ่านแบบไม่มีอคติ คือ อ่านเอาข้อมูลก่อนแล้วมาประมวลผลเอาอีกที

“ในความคิดของผม การอ่านมันเป็นการท่องเที่ยวที่ราคาถูกมาก เราได้เรียนรู้โลกกว้างขึ้น ทั้งโลกภายนอกและโลกภายในของเรา และผม

นายวิชาญ รัชคาณ

จะแนะนำน้องๆ เสมอว่า ให้อ่านเรื่องที่เราสงใจก่อน อย่าอ่านเพราะจำเป็น ต้องอ่าน หรืออ่านไปด้วยความกดดัน”

คมชาญรักการอ่านมาตั้งแต่เด็ก ตอนมัธยมปลายเขาเคยประกวดแข่งขันความสามารถทางภาษาไทย และได้ที่หนึ่งของภาคอีสานด้วย แม้ว่า จะเรียนมาทางสายวิทยาศาสตร์ก็ตาม แต่เขาคิดว่าเรื่องการอ่านเป็นเรื่องของความสนใจ ไม่เกี่ยวกับว่าใครเรียนสายไหน ซึ่งผลคือของความชอบ

ในภาษาไทยตั้งแต่เด็กนั้นจึงส่งผลให้เขานำมาปรับใช้กับการเขียนเพลงได้เยอะมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของภาษาหรือแนวคิดจากได้อ่านหนังสือมาก

เช่นเดียวกับครูสุลาเองก็มองว่า การอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับนักอยากแต่งเพลง เพราะนั่นหมายถึงเราจะได้มีขุมคลังภาษาสำหรับการเขียนเนื้อเพลงได้สละสลวยแล้วเรายังจะได้แง่มุมข้อคิดที่ตีๆ ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่มีประโยชน์ในการทำงานเท่านั้น แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของเราด้วย

“ถ้าทำได้นะ อยากให้คนไทยถือว่าการอ่านเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต แต่ไม่ได้หมายความว่าอ่านหนังสืออย่างเดียว คือถ้าเป็นรูปธรรมก็คืออ่านหนังสือ แต่เมื่ออ่านหนังสือแล้วก็ยกยอกให้อ่านชีวิต เพราะอ่านชีวิต คือ การคิด จะทำให้เรามีสติ อ่านด้วยความสุข ไม่ใช่เพราะจะไปทำอะไรหรอก อย่างที่ไปแหมงหนังสือ ไปยืนส่องสามชั่วโมงนี่มีความสุขมาก แม้จะซ็อกกลับมาแค่เล่มเดียว”

เมื่อพูดถึงหนังสือครูสุลาจะมีสีหน้าที่ยิ้มแย้ม ดูมีความสุขมาก เหมือนการได้พูดถึงบุคคลที่รัก

“แรงบันดาลใจที่ทำให้รักการอ่าน เริ่มต้นจริงๆ ก็น่าจะเป็นเสียงเพลงนะ ที่ทำให้อยากร้องเพลง ท่องเพลง และชอบคุณหนังสือการ์ตูนเล่มละบาท และอีกแรงบันดาลใจหนึ่งคือพ่อ ที่ไม่ค่อยได้พูดที่ไหนนะเรื่องนี้ คือปู่เคยฐานะดี แต่ต่อมาพลิกผันทำให้ยากจน พ่อเรียนไม่จบ ต้องออกกลางคัน ตอนนั้นเรียนเบญจมราชูทิศ อุบลราชธานี พอออกกลางคันแกล้งใจ เสียตายนอกกาล ดังนั้น พ่อตั้งแต่เราจำความได้แกล้งจะสอนตลอดให้เรารับหนังสือหลายๆ จะได้เป็นอย่างไรในหมู่บ้าน พ่อจะเน้นให้ลูกอ่านหนังสือ เหมือนจะชดเชยในสิ่งที่พ่อเสียไปด้วย และอยากให้ลูกได้ดีด้วย จนไม่รู้ที่เราติดหนังสือตอนไหน ทุกวันนี้เวลาไปยืนหน้าแผง

หนังสือ เหมือนเราได้ไปเที่ยวนะ ถ้าถามว่าไปเที่ยวที่ไหน คือไปแผงหนังสือกับแผงเทป” ครูพูดพลางยิ้มอย่างสุขใจ

ทุกวันนี้ในขณะที่กลุ่มนักเขียนอาจคลัดเปลี่ยนเวียนกันมาเป็นวิทยากรในแต่ละค่าย แต่ครูสล่านั้นจะต้องอยู่ทุกค่าย และถ้าไม่มีเรื่องเร่งด่วนจำเป็นจริงๆ ครูก็จะอยู่จนค่ายแล้วเสร็จ เพราะหากครูไม่อยู่ ทุกคนรู้ว่าค่ายจะกร่อยลงถนัดตา (เพราะความจริงคือ ทั้งครูและนักเรียนส่วนใหญ่อยากเจอครูสลา) ครูสลาเป็นเหมือนศูนย์รวมใจของค่ายเลยทีเดียวได้ ดังนั้น ไม่ว่าจะมึนระบะบึงที่ไหนครูจะต้องเสียดเวลามาให้ได้ และหากจำเป็นต้องออกไประหว่างค่าย แต่ครูสลาก็จะกลับมาปิดค่ายทุกครั้ง เพื่อที่ทุกคนจะได้มีเวลามาขอสายเซ็นและสนทนาด้วย ซึ่งครูก็ยิ้มแยมโอภาปราศรัยด้วยดี แม้จะเหนื่อยแทบขาดใจ

อย่างค่ายล่าสุดนี้ ครูสลาเสร็จงานการวางแผนงานให้ศิลปินคนหนึ่งในแกรมมี่โกลด์เสร็จตอนตีสี่ จากนั้นก็บึ่งรถมาโคราชเพื่อให้ทันเปิดค่ายตอนสองโมงเช้า “ปกติที่ขับรถช้ามาก เป็นหวานเย็นเลย เวลาใครขับเร็ว เราก็จะบอกคนอื่นให้ขับช้าๆ แต่วันนี้ที่ขับร้อยสี่สิบกิโลเมตรต่อชั่วโมง โดนตำรวจเรียกเลย” ครูสลาเล่าพลางหัวเราะ

เมื่อครูสลายื่นใบขับขีให้ตำรวจดู ตำรวจก็ส่ายตาคาจากบัตรมาจ้องหน้าครู

“ช่วย! ครูสลาบ่นนี้ ข้อยเป็นแฟนเพลงของครูมาโดนดื้อครับ ไปไลดครับไปไลด แต่เขาๆ เตอ ลีเป็นอันตราย”

(ครูสลาห rokok หรือนี้ ผมเป็นแฟนเพลงของครูมานานแล้ว ไปเลยครับ แต่ช้าๆ หนอยก็ดีครับ เดียวจะเกิดอันตราย) ❧

บทที่ 8

เสียงของคุณครู

เสียงเด็ก ๆ ในช่วงพลอยอิสระที่เเสกแคมป์ยังคงดังแว่วมา บ่งบอกถึงความสนุกสนานประสาธน์แรกรุ่งนั้ ฉันก็ได้โอกาสจับครูแมวมานั่งถามถึงสภาพการเรียนการสอนของครูไทยในปัจจุบันนี้ ซึ่งครูแมวยินดีปลีกตัวจากภาระการงานอันชุลมุนตลอดวันมานั่งรืมน้ำพุดคุยกันด้วยดี

ครูแมว หรือ *ธนมณ ชุมสกุล* เป็นคุณครูวัยสี่สิบห้าปี ที่ถือว่าเป็นครูที่ยังเต็มไปด้วยพลังเรี่ยวแรงที่จะสร้างกิจกรรมที่ดีเพื่อเยาวชน ก่อนหน้านั้ครูแมวมอนอยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งที่นั่นมักจะมีจัดค่ายวรรณกรรมกันบ่อยครั้ง ทำให้ครูแมวได้ร่วมกิจกรรมอยู่เสมอและเห็นว่า

ค่ายแบบนี้จะช่วยกระตุ้นเด็ก ๆ ให้อ่านหนังสือได้มาก เมื่อย้ายกลับมาอยู่ที่โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครราชสีมา บ้านเกิด ครูจึงได้นำประสบการณ์ที่เคยจัดค่ายในภาคใต้มาจัดที่นี่ โดยการจัดค่ายครั้งนี้ถือเป็นครั้งที่สองที่ครูแมวออกแรงเป็นได้ไหม แต่ถือเป็นค่ายแรกที่จัดร่วมในนามกองทุนฯ

ครูแมวเล่าว่า ทุกวันนี้ถือว่าการเรียนการสอนของครูภาษาไทย อยู่ชั้นที่ลำบากทีเดียว ซึ่งมีแค่เพียงวิชาภาษาไทยเท่านั้น แต่โดยรวมดูเหมือนว่าอนาคตของเด็ก ๆ จะเป็นอย่างไรจะฝากไว้ที่โรงเรียนเพียงแห่งเดียวเท่านั้น

“แต่ก่อนไม่ใช่แบบนี้นะ ทางครอบครัวเองก็ต้องมีส่วนช่วยในการอบรมลูกหลาน แต่ทุกวันนี้นอกจากเราจะสอนความรู้วิชาการให้เด็กแล้ว เราต้องอบรมคุณธรรม จริยธรรม การวางตัว สอนกันหมด ยังมีโทรศัพท์มือถือ เลิกเรียนแล้วเรายังต้องรับโทรศัพท์ทางโทรศัพท์อีก”

ครูแมวพูดไปหัวเราะไป

“พื้นฐานครอบครัวไทยทุกวันนี้อ่อนแอมาก ไม่มีเวลาให้ลูกกันเลย พ่อแม่หันไปให้ความสนใจทางเศรษฐกิจมากกว่าที่จะสนใจในเรื่องความอบอุ่นในครัวเรือน ประสบการณ์ดีๆ ที่มีแทนที่จะได้สั่งสมความเป็นลูกของเรา ตัวตนของลูกของเราให้คงตาม มันกลายเป็นว่าสูญเปล่า ส่วนใหญ่จะเลี้ยงลูกด้วยเงิน และเวลานี้ไม่ค่อยจะมีให้ ใช้คำพูดหลอกล่อกันไปวันๆ

“นี่คือความรู้สึกที่เห็นเป็นแบบนี้ และการที่เรามาสอนหนังสือตรงนี้ เราเห็นเยอะมาก เยอะจนเรามีความรู้สึกว่าเหมือนไม่ใช่โรงเรียนที่จะมาสอนวิชาความรู้ให้กับเขา แต่เหมือนบรรยากาศโรงเรียนที่ต้องมาดูแล สงเคราะห์ ปรับปรุงความรู้สึกนึกคิดจิตใจ ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนน้อยมาก น้อยมากจนน่าตกใจ หนังสือที่อ่านไม่ได้ เขียนไม่ได้ เปรอ์เซ็นต์อ่านไม่ได้

เขียนไม่ได้เยอะมาก เยอะมากจนเราคิดไม่ออกว่าจะแก้อย่างไร แทนที่เราจะได้พัฒนาเด็กต่อ กลายเป็นว่าเราต้องมานั่งขบคิดว่าที่จะแก้ไขเขา แล้วมันเป็นเรื่องยากเพราะเขาอยู่ชั้นมัธยมแล้ว ไม่รู้จะแก้อย่างไร มันกลายเป็นว่าจากที่เราต้องมุ่งไปข้างหน้ามันไปข้างหน้าไม่ได้ ต้องมาช่วยกันแก้ไขก่อน”

ครูแมวยังเปรียบเทียบถึงการเลี้ยงลูกของครูณรงค์ลักษณ์ ผายพิมาย โรงเรียนพิมายวิทยา ให้ฟังว่า อย่างการเลี้ยงลูกของครูณรงค์ลักษณ์นั้น เมื่อถึงวันเกิดลูกหรือถึงวันสำคัญ อะไร ครูณรงค์ลักษณ์จะมอบหนังสือให้เป็นของขวัญ นั่นคือตัวอย่างหนึ่งที่จะช่วยสร้างนิสัยรักการอ่านให้เด็ก หรืออย่างครอบครัวครูแมวในวัยเด็กเอง ทางผู้ใหญ่จะมีชั้นหนังสืออยู่ที่บ้าน และพี่ๆ น้องๆ จะนั่งอ่านกันเป็นมุมๆ ครูแมวอ่านเพชรพระอุมาสี่สิบเล่ม จบตั้งแต่อยู่ชั้น ป.4 และติดดองแมงมถึงขั้นต้องควักเงินอ่านกับพี่ชายพี่สาวเลยทีเดียว

“การอ่านมันต้องสร้างบรรยากาศ ช่วยกันทั้งโรงเรียนและครอบครัว จะมาปล่อยให้เป็นเรื่องของโรงเรียนอย่างเดียวไม่ได้”

ครูแมวกเล่าโดยสรุป และยังได้บอกถึงเจตนาเล็กๆ ที่แฝงมากับการอยากให้เกิดรักการอ่านว่า “พ่อยากเห็นเด็กได้นั่งนิ่งๆ อยู่กับตัวเองบ้าง”

ครูแมวยืนยันว่า ทุกวันนี้เด็กวัยรุ่นไทยอยู่เนิ่นๆ ไม่ค่อยเป็นสมาธิสั้น การมีใจจดจ่อกับอะไรสักอย่างกลายเป็นเรื่องที่ทำไม่ได้ยาก

“พ่อยากเห็นเขานิ่งนิ่งๆ บ้าง แค่นี้เราก็ดีใจแล้ว เพราะพ่อยากเห็นเด็กใช้ความคิดเป็น ซึ่งขอเพียงแค่นี้เขาได้นิ่งนิ่งๆ บ้างเท่านั้นแหละ เพียงจะคิดเอง แล้วยิ่งถ้าได้นิ่งคิดแล้วกลับนั่งร้องเป็นตัวหนังสือ มันสุดยอดมาก แล้วถ้าได้ทำบ่อยๆ ก็จะได้ดีมาก

“ปัจจุบันนี้เยาวชนไทยไม่ค่อยสนใจการอ่านการเขียน อดทนไม่ได้ที่จะใช้จินตนาการกับตัวอักษรนานๆ เพื่อจะพิจารณาความงดงามของเรื่องราวหรือของภาษาที่อยู่ในหนังสือ มันทำให้พวกเขาเป็นคนสมาธิสั้น และคิดไตร่ตรองอะไรไม่เป็น พอมีกระแสอะไร เขาก็แห่ตาม ที่เลยอยากจัดค่ายวรรณกรรมแบบนี้แหละ เพราะอย่างร้องเพลงหรือเต้นนี่ มันมีสถาบันสอนอยู่แล้ว มีเยอะอยู่แล้ว ทางทีวีทางสื่อ เยอะอยู่แล้ว ที่เลยคิดว่าหากเราไม่มาช่วยส่งเสริมเรื่องตรงนี้ให้จริงจัง ซึ่งตอนนี้เป็นความบกพร่อง ความทางความรู้สึกนึกคิดที่ละเอียดอ่อนแล้วในกลุ่มเยาวชนวัยรุ่น ที่เป็นครูสอนหนังสือ ได้ใกล้ขีด เราสัมผัสได้ และเรารู้สึกห่อเหี่ยวกับสิ่งที่เราเห็น เด็กเขาไม่ผิด สิ่งแวดล้อม สังคมต่างหากที่ทำให้เขาต้องแปรเปลี่ยน”

ตลอดเวลาที่พูดคุยกันแม้ครูแมงจะหัวเราะขบขันไปด้วยยามพูดถึงปัญหาแต่ละอย่าง แต่น้ำเสียงการพูดก็เปี่ยมไปด้วยแววเอาจริงเอาจัง ด้วยมีความหวังว่าจะช่วยพัฒนาสังคมการอ่านของเด็กๆ ได้บ้าง

เช่นเดียวกับที่ครูณัฏฐ์ ฝายพิมาย ที่ถือเป็นแขกมาร่วมค่ายบอกว่า ที่ผ่านมานั้นเวลาที่สอนหนังสือในห้องเรียนจะนำเพลงของครูสุลา คุณวุฒิ หรือ วสุ หัวหาญ มาเปิดประกอบการสอนด้วย เพราะเพลงสามารถสื่อสารได้ง่าย จะแนะนำเด็กๆ ถึงการเปรียบเทียบพรรณนาโวหาร หรือตีพจนานโวหาร เพื่อให้เด็กๆ เห็นถึงความงดงามและความไพเราะ

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น สิ่งสำคัญที่สุดที่ครูณัฏฐ์มองว่าเป็นหัวใจ

สำคัญของค่ายนี้ก็คือ การตามหาความฝันของตัวเองให้เจอและมุ่งไป “ที่คิดถึงที่คุณพรยุพา บุรณศิริจรรยา ที่เป็น บ.ก.หนังสือเล่าว่า คุณเฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ เคยบอกว่า ถ้ามีงอยากเป็น บ.ก. ก็จงมุ่งๆๆ ไปทางนี้ ไม่ต้องไปขายส้มตำ ไม่ต้องขายกล้วยทอด หรือไปทำนั่นทำนี่ แต่จงมุ่งๆๆๆ ไปในทางที่เราอยากเป็น เออ ดินะ เออ จริง ถ้าอยากเป็น สิ่งใดก็จงมุ่งไปสู่สิ่งนั้น อย่าไปอยากทำอะไรอย่างอื่น”

ครูณัฏฐ์พูดพลางหัวเราะสะใจกับคำพูดนี้ และก็ย้ำว่าค่ายนี้รู้สึกประทับใจมาก ปิดต่อไปจะเสนอผู้ใหญ่ให้จัดที่โรงเรียนพิมายวิทยาบ้าง เพราะที่นั่นมีนักเรียนกว่าสามพันคน น่าจะได้ประโยชน์มากสำหรับเด็ก ม.ปลายที่สนใจงานเขียนและศิลปะ 📖

บทที่ 9

ดอกผลของค่ายวรรณกรรม

ความสดใสเยาว์วัยของเด็กนักเรียนทำให้ใครหลายคนอดคิดย้อนถึงตัวเองไม่ได้ ไม่ว่าจะวิธีใดอย่าง ไพวรินทร์ ขาวงาม หรือ สลา คุณวุฒิ เอง ทุกครั้งที่ได้กลับมาค่าย ที่งานล้วนรู้สึกตรงกันคือ ความกระชุ่มกระชวยในจิตใจที่เห็นเด็ก ๆ เพราะหลายครั้งก็อดย้อนคิดถึงตัวเองเมื่อครั้งยังเป็นเด็กนักเรียนไม่ได้ วัยวันนั้นยังรู้สึกว่าการจะเป็นกวี นักเขียน หรือนักแต่งเพลงนั้นอยู่ไกลเหลือเกิน แต่เส้นทางชีวิตไม่มีอะไรแน่นอนตายตัว เพราะอดีตบอกเราว่ามีดาวหลายดวงที่มาจากดิน

เด็กๆ นักเรียนมัธยมปลายที่เพิ่งเข้าค่ายวันนี้ บางคนเริ่มเห็นแววแล้วว่าน่าจะเอาดีทางงานเขียนได้ บางคนมีแววจะเป็นนักร้องที่ดี บางคนก็แววจะวาดภาพได้ดี และสมดังจุดมุ่งหมายของค่ายที่หวังเพียงจุดประกายเท่านั้น ที่เหลือทุกคนต้องออกแรงขวนขวายต่อโดยพี่ๆ ที่ทีมงานทุกคนยินดีให้คำปรึกษา สนับสนุน เสมอ

ก๊วยจ๊ับ, แอน, อูอิ เป็นเด็กกลุ่มหนึ่งที่เคยเข้าค่ายวรรณกรรมในยุคแรกๆ และบัดนี้ทั้งสามคนก็เข้าไปรั่วเรียนในรั้วมหาวิทยาลัย การจัดค่ายที่เอสแคมป์ครั้งนี้ ทั้งสามได้กลับมาช่วยค่ายด้วย โดยละบทบาทของคนที่เคยรับมาเป็นคนให้ในหน้าที่ที่เลี้ยงค่ายนำสันหนาการน้องๆ

ก๊วยจ๊ับ - ปิยะนัฐ ฉายใส

ก๊วยจ๊ับ หรือ ปิยะนัฐ ฉายใส ปัจจุบันเป็นนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แต่หากย้อนกลับไปเมื่อห้าปีก่อนนั้น ค่ายวรรณกรรมของกองทุนได้จัดเป็นครั้งที่สองที่กาฬสินธุ์ โดยเป็นการเข้าค่ายของเด็กจากหลายโรงเรียนมารวมกัน ก๊วยจ๊ับนั้นกำลังเรียนอยู่ชั้น ม.5 กำลังจะขึ้น ม.6 ของโรงเรียนบัวขาว เขามีแววดีทางด้านเขียนกลอนครูที่โรงเรียนจึงพามาร่วมค่ายด้วย

ความประทับใจของครูและนักเรียนที่มีค่ายครั้งนี้ จึงทำให้ปีต่อมาทางโรงเรียนบัวขาวจึงได้จัดค่ายขึ้นที่โรงเรียนอีกครั้ง และก๊วยจ๊ับก็ได้ร่วมกิจกรรมของค่ายวรรณกรรมอีกครั้งเป็นครั้งที่สอง นับจากนั้นเขาก็ติดต่อพี่ๆ ทีมงานเรื่อยมา โดยส่งผลงานการเขียนมาให้พี่ๆ ดูเป็นบางครั้ง โทษคุยบ้างเป็นบางหน และเมื่อเข้ามาเรียน

ในกรุงเทพฯ หลายครั้งที่พี่ๆ จัดงาน อาทิ งานศรีบูรพา ที่สถาบันปริทัศน์มยองค์ พี่ๆ ก็ชักชวนให้มาร่วมงานด้วย ความสัมพันธ์ของเขาและพี่ๆ ทีมงานจึงไม่เคยขาดหาย แม้อาจจะห่างเหินบางช่วง แต่สำหรับการเขียนนั้น ก๊วยจ๊ับยังคงเขียนงานบทกวีอยู่อย่างสม่ำเสมอ ล่าสุดนี้ เขาก็ได้รับรางวัลชมเชย Young Thai Artist Award ประเภทบทกวี ได้รับทุนการศึกษาสองหมื่นบาท ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นก้าวแรกของเขา

ก๊วยจ๊ับบอกว่าการเข้าค่ายเป็นการปลูกเขาให้ตื่นและกระตือรือร้นขึ้น "การเข้าค่ายทำให้ผมอ่านหนังสือเยอะขึ้นครับ เพราะถ้าไม่มีอะไรมาจุดประกาย ผมก็จะไปเรื่อยๆ ซบเซาๆ แต่พอได้มาเจอนักเขียนแต่ละปีก็ได้กำลังใจเรื่อยๆ ยิ่งเราได้แลกเปลี่ยนกับนักเขียนมากเท่าไร เราก็งี้ยังมีไฟมากขึ้นเท่านั้น

"การอ่านเป็นการเปิดโลกทัศน์ ทำให้เรามองสิ่งต่างๆ อย่างรอบด้านมากขึ้น มันมีความละเอียด และที่เราอาจจะเห็นคล้ายหรือเห็นค่านึงก็ได้กับสิ่งที่เราอ่าน แต่สุดท้ายเราก็จะวิเคราะห์เป็น ต่างจากโทรทัศน์วิทยุ เพราะหนังสือให้เราได้ใช้จินตนาการเยอะขึ้นครับ อย่างเวลาเราอ่าน เราอาจจะตีความอีกแบบหนึ่ง ไม่ต้องคิดเหมือนเขาก็ได้ แต่กับสื่อใหม่ๆ อย่างโทรทัศน์ มันมีความคิดเป็นชุดๆ และเหมือนเราก็เป็นผู้รับชุดความคิดนั้นมา ฉะนั้น เลยคล้ายเราถูกควบคุมโดยอะไรบางอย่าง ซึ่งทำให้ทุกวันนี้วัยรุ่นไทยจะคิดอะไรเหมือนกัน ทำเหมือนกัน ชอบสิ่งที่มันเหมือนๆ กัน"

ความคิดคมคายไม่เบาเลยสำหรับหนุ่มน้อยคนนี้ และสุดท้ายเขาก็ได้ฝากข้อคิดสำหรับวัยรุ่นไทยตอนนี้ว่า

"ทุกวันนี้เด็กวัยรุ่นอาจจะติดโทรศัพท์หรือเล่นอินเทอร์เน็ตกันมากขึ้น ซึ่งมันก็เป็นธรรมดาที่ยุคสมัยมันเปลี่ยนไปและวิถีชีวิตก็เปลี่ยนไปด้วย แต่เราก็ต้องเท่าทันโลกให้ได้ว่าโลกเราไปถึงไหนแล้ว และเราจะวางตัว

อยู่ยังไง ประเทศของเราจะพัฒนาต่อไปยังไง เพราะว่ามันตามความเป็นจริงทุกคนหรือทุกประเทศเขาต้องใช้ความอดทนมากถึงจะประสบความสำเร็จ แต่ถ้าเรามีแว่แต่มาเล่นเกม คูยโทรศัพท์ เราก็คงจะประสบความสำเร็จยาก

“การอ่านจะช่วยให้เราสามารถเรียนรู้จากคนที่เขาผ่านมาก่อนได้ ใช้ประสบการณ์ของคนอื่นหรือประสบการณ์ของมนุษยชาตินี้ และเราเพิ่งมองลงไป เราจะได้ข้อคิดเยอะมาก โดยที่เราไม่ต้องก้าวผิดพลาดซ้ำแล้วซ้ำอีก หากเราลองมองย้อนไปในประวัติศาสตร์ว่าคนที่เขาประสบความสำเร็จ เขาผ่านอะไรมานบ้าง และเราก็จะเห็นความล้มเหลวของหลายๆ คนหลายๆ ประเทศว่าเขาล้มเหลวเพราะอะไร เราเอาตรงนั้นเป็นข้อคิดเตือนใจได้ เพื่อจะได้ไม่ต้องพลาดซ้ำแล้วซ้ำอีก”

ส่วนอื้อ-วาริน สิมลาโคตร กับ แอน-ศิตยา เหลือบจำเรียม สองเพื่อนซี้ ปัจจุบันเรียนอยู่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ชั้นปีที่ 1 โดยแอนเลือกเรียนนิเทศศาสตร์ ส่วนอื้อเลือกเรียนเอกวิชาภาษาไทย อันเป็นผลมา

อื้อ - วาริน สิมลาโคตร (ซ้าย)
แอน - ศิตยา เหลือบจำเรียม (ขวา)

จากความประทับใจต่อการเข้าค่ายนั่นเอง อื้อบอกว่าตนเองเข้าค่ายครูสลา มาตั้งแต่เรียนชั้น ม.4 และการเข้าค่ายครั้งนั้นนับได้ว่าเป็นการพลิกความคิด เปลี่ยนชีวิตเธอเลยทีเดียว

“มันเป็นจุดพลิกความคิดเลยนะ แต่ก่อนเราไม่ได้สนใจเรื่องหนังสือมาก คือ อ่านธรรมดา อ่านแฮร์รี่ พอตเตอร์ แต่คราวนี้มันเป็นวรรณกรรมไทย และทำให้เราสนใจเพลงไทย แล้วเราก็มีรากฐานเรื่องเพลง เพราะพ่อเป็น

นักดนตรี เราฟังหลากหลายทั้งเพลงคันทรี่และเพลงครุสฟูพล มันทำให้เรามองงานวรรณกรรมในมิติที่หลากหลายขึ้น”

อื้อมองว่า การอ่านมีความสำคัญมาก มันเป็นการเปิดอิสระความคิดให้กับคนอ่าน ทำให้มีจินตนาการ สร้างความคิด สร้างความขัดแย้ง สร้างข้อพิพาท เพื่อให้คนอ่านได้วิพากษ์ ได้ติดตาม และได้วิเคราะห์ เป็นทักษะที่เชื่อมโยงในการฝึกคิด การมองโลก เรื่องที่คน

หลังจากเข้าค่ายกลับมาเธอกลายเป็นคนชอบอ่านหนังสือและอ่านมาตลอด และเหตุผลที่เธอเลือกเรียนเอกวิชาภาษาไทย นั้นก็เป็นเพราะแรงจูงใจจากการได้เข้าค่ายครั้งนั้น อีกทั้งยังศรัทธาในตัวนักเขียนซึ่งเป็นอาจารย์อยู่ที่นั่น คือ ไพฑูรย์ ธิัญญา ปัจจุบันนี้เธออยู่ชมรมวรรณศิลป์และทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย

ส่วนแอน เข้าค่ายครั้งแรกเพราะอื้อชวน เธอบอกว่าการเข้าค่ายครั้งแรกเธอตื่นเต้นมาก

“ตอนนั้นเราอ่านแค่งาน แต่เรายังไม่เคยรู้จักใครเลย ไม่ค่อยได้สนใจด้วยว่าใครเขียน พอดตอนอยู่ในค่าย กลางคืนเรานั่งคุยกัน คุณประชามลุนาชัย เขาก็เล่าเรื่องงานและประสบการณ์แต่ละเล่มให้ฟัง เราชอบมาก กลับมาเราก็เอาหนังสือของเขาเล่มที่ชื่อ ‘เขียนฝันด้วยชีวิต’ พอดที่เขาเอานั่งอ่านเล่มนี้ไปขายที่ค่ายด้วย ครูซื้ออ่าน เราก็ยืมครุมาอ่านต่ออีกที เราอ่านแล้วได้ข้อคิดเยอะมาก ได้แรงบันดาลใจเยอะมาก อ่านแล้วก็ร้องไห้ คิดไม่ถึงว่าชีวิตคนคนหนึ่งจะเจออะไรหนักหนาซ้ำแล้วซ้ำเล่าได้ขนาดนั้นก็เลยเริ่มติดตามงานของนักเขียนท่านนี้ และก็เริ่มอ่านงานของนักเขียนคนอื่น ๆ ด้วย”

แอนตั้งตนเป็นหนอนหนังสือนับจากนั้น แต่เธอก็ออกตัวว่าทุกวันนี้แม้เธอจะชอบอ่าน หากก็ยังไม่ได้ลงลึกมากเพราะเธอเพิ่งเริ่มต้น แต่ก็ถือว่าการได้เข้าค่ายทำให้เธอรักการอ่านมากขึ้น

“คือหลังจากนั้นเรากลายเป็นคนมองอะไรละเอียดขึ้น คิดลึกซึ้งขึ้น บางทีในมุมหนึ่งที่เราไม่ได้ใส่ใจกับมัน แต่พอเราได้ไปอ่านในสิ่งที่นักเขียนสื่อออกมา รู้สึกว่ามันยิ่งใหญ่และลึกซึ้งกว่าที่เราเห็นมาก เลยทำให้เรากลายเป็นคนมองอะไรไม่ฉาบฉวย และคิดหลายมุมมากขึ้น เพราะบางสิ่งบางอย่างมันซ่อนอะไรไว้หลายอย่าง”

เห็นก้วยจับ แอน อู๊ อู๊ พี่ๆ หลายคนก็สุขใจ เพราะเป็นคอกผลที่เห็นชัดเจนที่สุด ซึ่งแน่นอนว่า มันไม่ได้เกิดขึ้นในแค่ตัวเด็กเพียงสามคนนี้ แต่ยังมีเด็กอีกจำนวนมากที่อาจกำลังบ่มพักตัวเองเพื่อเตรียมตัวออกเดินไปบนเส้นทางฝันตามความปรารถนาของครูสลาที่หวังว่าจะได้ช่วยให้พวกเขาพบปลายทางฝันได้เร็วขึ้น

แต่หากมันใครจะไม่ยิ่งใหญ่ ไม่ได้เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงอะไรเลย ทว่า บางทีคำพูดสองสามประโยคที่นักคิดนักเขียนหรือแม้แต่วรรณกรรมได้จุดประกายไปวันนั้นอาจทำให้เขาเลือกที่จะเป็นคนคนหนึ่ง อันเป็นการหักเหเส้นทางชีวิตครั้งสำคัญของเขาที่ยอมเป็นได้ แม้จะไม่มีใครรู้เลยก็ตาม

ทัศนคติที่ดีๆ เช่นนี้เองที่ครูสลาและทีมงานหวังเป็นอย่างที่สุดว่าจะช่วยเป็นอีกแรงหนึ่งที่ได้สร้างสรรค์สังคมร่วมกัน

บทที่ 10

ปรับหน้าดินชีวิต

“ไม่ต้องพูดถึงว่าอำนาจวรรณกรรมหรือวรรณกรรมมีอิทธิพลจริงหรือไม่ เพราะมันจะเป็นวิชาการเกินไป แต่ในส่วนตัวเราจะบอกว่าการที่ชีวิตเราเปลี่ยนและเติบโตมาได้จนถึงทุกวันนี้เป็นเพราะการอ่านเพราะหนังสือ เพราะวัฒนธรรม ไม่ว่าจะหมอลำ ลิเก ต่างๆ คือการดูหนังฟังเพลง

“อ่านหนังสือมันให้เรามาแต่เด็ก ไม่ใช่เพราะว่าเราอยากเป็นกวี เพราะตอนนั้นเราไม่รู้ด้วยซ้ำว่ากวีคืออะไร นักเขียนคืออะไร แต่การที่เราได้ดูหนัง ได้ฟังเพลงลูกทุ่ง ได้อ่านหนังสือมาตั้งแต่วัยเด็ก นั่นแหละคือจุดเปลี่ยนของชีวิตตัวเอง

“มนุษย์ทุกคนจะมีจุดเปลี่ยนชีวิตของตัวเอง จุดเปลี่ยนของแต่ละคนอาจจะเริ่มต้นไม่เท่ากัน บางคนอาจจะครั้งก่อนคนแล้วถึงจะพบจุดเปลี่ยน แต่บางคนตอนวัยรุ่นแรก แต่พอถึงจุดหนึ่งได้อ่านหนังสือดีๆ ได้พบความคิดดีๆ ได้รู้จักดี นำไปสู่ชีวิตแบบใหม่ นี่คือนจุดเปลี่ยนสำคัญของชีวิต ซึ่งทุกคนจะมี เพียงแต่ใครจะสังเกตเห็นหรือเปล่านั้นว่ามันคือจุดไหน และพบช่วงไหน

“เราอยากจะขอยกตัวอย่างอีกสักเรื่องหนึ่งให้ฟังนะ ตอนนั้นเราบวชเป็นพระ วัดเก่าเรายู่อ่านมาว้างน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เดิมที่เป็นทุ่งนาโล่งๆ มีดินเปรี้ยว น้ำเปรี้ยว และพืชที่งอกก็มีเพียงแค่ออัญญา มันแล้งมาก แต่วันหนึ่งเมื่อเราผ่านไปทางนั้นอีกครั้ง มันกลายเป็นป่าสมบูรณ์เลย เพราะมีพระไปปลูกต้นไม้ไว้

“เราถึงมีบทกวีว่า ‘ชีวิตเปลี่ยนไป ดินก็เปลี่ยนได้’ จากดินที่ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก เดียวนี้ก็เต็มไปด้วยต้นไม้ เพราะอะไร เพราะมีคนไปจัดการ มีหลวงพ่อก่อตั้งวิทยาลัยสงฆ์ ไปเพาะปลูกต้นไม้ ไปปรับหน้าดิน ทำให้ดินเปรี้ยวดินเค็มมีคุณภาพพอที่จะงอกงาม

“มนุษย์ก็เช่นกัน การอ่านก็คือการปรับหน้าดินชีวิต ตอนนั้นเรากำลังปรับหน้าดินชีวิต คนที่ไม่เคยชอบหนังสือเลย เขาก็จะเริ่มชอบ คนไม่เคยรู้จักนักเขียนเลย ตอนนั้นเขาก็จะเริ่มรู้จัก ก็เหมือนเราตอนเด็กๆ เรารู้จักนักเขียนเสียที่ไหน เราชอบอ่านหนังสือเสียที่ไหน แต่พอมีคนเอาหนังสือมาให้เรา หน้าดินในหัวใจเรามาเริ่มปรับ จากที่มันเค็มแห้ง มันก็เริ่มชุ่มชื้นละนิด

“ถ้าเราปรับดินที่แห้ง ดินที่เปรี้ยว ดินที่เค็ม ให้เป็นดินที่สมดุลได้ มนุษย์ก็น่าจะปรับชีวิตจิตใจจากคนที่เบื่อหน่ายโลก คนที่ไม่รักศิลปะ คนที่เห็นแก่ตัว ให้เดินไปสู่จิตใจที่มีคุณภาพ มีการพัฒนา และเพาะปลูกต้นไม้

เมล็ดพันธุ์วรรณกรรมในใจของตน เพราะจอบเสียมของการปรับหน้าดินชีวิตก็คือศิลปะ”

ฉันปิดเพลงเมื่อได้สัมผัสภาษณ์ักเขียนท่านสุดท้ายในบรรยากาศยามสาย ณ พิเอสแคมป์ ขณะกำลังเริ่มพิธีปิดค่าย

ไพวรินทร์ ขาวงาม กวีซีไรต์ ปี 2538 จากผลงาน “ม้าก้านกล้วย” ได้สรุปข้อคิดของความสำเร็จในการจัดค่ายได้อย่างหมดจดแล้วโดยไม่ต้องหาคำใดๆ มากล่าวสรุปอีก

เด็กๆ เริ่มแต่งชุดนักเรียน ละชุดลำลองที่เป็นอิสระเข้าสู่กระบวนการอย่างเป็นทางการเป็นแบบแผนของโรงเรียนอีกครั้ง แม้ว่าโดยความเป็นจริง ที่มงานเองไม่เคยสนใจพิธีรีตองอะไรมากนัก ทว่าก็ยึดหยุ่นกับระบบและชนบทที่เคยเป็นมาอย่างไม่คิดมาก เพราะถือว่าอิสระที่แท้จริงอยู่ในหัวใจ

สี่สัปดาห์อ้าลี้ยงคงสนุกสนานเช่นเคย และสีหน้าของทุกคนที่ได้ดำเนินค่ายให้ลุล่วงอีกหนึ่งค่ายก็ยิ้มแย้มแจ่มใส เตรียมโบกมืออำลา เพื่อจะมาพบกันใหม่ในคราวหน้า

หวานเมล็ดพันธุ์ชีวิตไว้อีกที่หนึ่งแล้ว มันจะงอกเงยเป็นเช่นไรบ้างนะ? จากนั้นคงรอสายฝน แสงแดด และความทรหดของเมล็ดกล้าเท่านั้น ๓

บรรณานุกรม

หนังสืออ้างอิง

คม ทัพแสง, ชูเกียรติ นาโสง. เพลงชีวิต "ศิลปินครูบ้านป่า" สลา คุณวุฒิ.
สำนักพิมพ์มิ่งมิตร กรุงเทพฯ, พิมพ์ครั้งที่สอง 2550

สัมภาษณ์

สลา คุณวุฒิ เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2551 ที่พีเอสแคมป์ จังหวัดนครราชสีมา

คณะทำงานกองทุน (ปรีดา ช้าวบ่อ, สมชัย คำเพราะ, ไพวรินทร์ ขาวงาม, ทนง โคตรชมภู, อาทิตย์ บำรุงเอื้อ, พินิจ นิลรัตน์, พรชัย แสนยะมูล, ศิวกานท์ ปทุมสูตร, वासना ชูรัตน์) เมื่อวันที่ 25 และ 28-31 สิงหาคม 2551 และ 1-2 กันยายน 2551 ที่กรุงเทพฯ และ นครราชสีมา

คณะครูและนักเรียน เมื่อวันที่ 29-31 กรกฎาคม 2551 ที่พีเอสแคมป์ จังหวัดนครราชสีมา

คมชาญ ราชคาม เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2551 จังหวัดนครราชสีมา และ วันที่ 10 กันยายน 2551 ทางโทรศัพท์